

PANNON EGYETEM
GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGERSZEG

A dohánykereskedelmi rendszer Magyarországon

Külső konzulens:

Dr. Varga Péter

Pénzügyőr alezredes osztályvezető

Belső konzulens:

Némethné Czaller Zsuzsanna

Pénzügyi mestertanár

Készítette:

Halász Olivér

Pénzügy számvitel szak

Pénzügy specializáció

Nappali tagozat

PANNON EGYETEM

Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg

PANNON EGYETEM GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGRSZEG

SZERZŐI NYILATKOZAT A DOLGOZAT BENYÚJTÁSÁHOZ*

Hallgató neve:	Halász Olivér		
Képzési szint:	alapképzés (a nem releváns szöveg törlendő)		
Szak:	pénzügy-számvitel		
Szakirány (ha van):	pénzügy		
Neptun kód:	GD5AFL	Védés éve:	2022
Dolgozat címe:	A dohánykereskedelmi rendszer Magyarországon		
Egyetemi témavezető:	Némethné Czaller Zsuzsanna		
Gyakorlóhelyi konzulens:	Dr. Varga Péter		
Öt kulcsszó a dolgozatról:	cigaretta, dohánybolt, trafiktörvény, dohány, fiatalokú dohányzás		

Kérjük a szerzői döntésnek megfelelő opciót aláhúzni:

Hozzájárulok / **nem járulok hozzá**, hogy szakdolgozatomat/zároldolgozatomat az Egyetem az interneten a nyilvánosság számára repozitóriumában közzétegye.

A hozzájárulás szerzői feltételei:

- a dolgozat magáncélra letölthető, a forrás megjelölésével szabadon idézhető, de az idézés szokásos terjedelmét meghaladó felhasználás (átvétel) tilos,
- hozzájárulásom időtartamra nem korlátozott és bármikor visszavonható.

(Hozzájárulás hiányában a dolgozat csak az Egyetem arra kijelölt számítógépein, képernyős megtekintéssel kutatható. Egyéb hozzáférés, többszörözés nem engedélyezett.)

Büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom az alábbiakról:

- dolgozatom mindenben eleget tesz a vonatkozó és hatályos intézményi előírásoknak,
- a dolgozatban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, a leírtak saját, önálló munkám eredményei,
- a dolgozatban felhasznált adatokat, forrásokat a szerzői jog figyelembevételével alkalmaztam,
- a dolgozat nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén felsőoktatási szakképzés, diplomaszerezés vagy szakirányú továbbképzés során.

Tudomásul veszem az alábbiakat:

- a dolgozat szerzői jogtisztaságának ellenőrzésére az Egyetem szoftveres ellenőrzést (plágiumszűrést) végezhet és eredményét a dolgozat értékelésében felhasználhatja,
- a dolgozat elektronikus formában, az Egyetem repozitóriumában kerül elhelyezésre és a hatályos jogszabályok, intézményi szabályzatok szerint, valamint fentebbi szerzői rendelkezéseimnek megfelelően biztosítható a kutatási célú hozzáférése,
- a dolgozat metaadatai és szerzői összefoglalója online nyilvánosak.

Zalaegerszeg, 2022. 01. 05.

Halász Olivér s. k.
hallgató aláírása

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés	4.
2. Történeti áttekintés	5.
2.1 A dohányzás története	5.
2.2 A dohányipar története	7.
2.3 A dohánytermelés története Magyarországon	10.
3. Dohánygyártmány jövedéki jogi definíciója, illetve ezek ismertetése..	12.
3.1 Dohánygyártmányok	12.
3.2 Vaping problémák	16.
4. Trafiktörvény	19.
5. A cigaretta és a fogyasztási dohány forgalmának alakulása 2012. és 2019 között	39.
6. Az utasforgalomra, illetve termékekre vonatkozó vám- és egyéb szabályok 2020-ban	42.
7. Dohánytermékekkel kapcsolatos bűncselekmények, illetve a bűncselekmény feltárása	45.
8. Irodalomjegyzék	46.
9. Összefoglalás	48.

1. Bevezetés

1.1 Témafelvetés

Azért választottam ezt a témát, mert kapcsolódik napjaink egyik meghatározó kérdéséhez, a fiatalkorúak dohányzásához, illetve szakmai gyakorlati helyem jelentős mértékben foglalkozik ezzel a területtel, továbbá a téma gazdasági elemzése mind közpénzügyi, mind pénzügyi jogi oldalról különleges, ugyanakkor finansiális súlyához képest kevésbé kutatott. Szakmai gyakorlati helyemen olyan személyes illetve szakmai tapasztalatokat hallhattam, mely számomra ezt nagyon érdekesítővé tette és mélyebben elkezdtem ezzel a témával foglalkozni. Továbbá a dohányipar is - mint minden más iparág – fejlődik, hisz megjelentek például az e-cigaretták, melyekről vitatott hogy károsabbak e vagy sem a normál cigarettánál, illetve a különféle ízesítésű töltőfolyadékok is már elérhetőek. Számomra elgondolkodtató a fejlődés ebben témában, hiszen megjelennek az e-cigaretták, ami innovációs folyamatnak tekinthető, mivel az ártalomcsökkentés a célkitűzés. Emiatt viszont új fajta dohányzási lehetőségek jelennek meg, amelyek azonban nem a leszokást segítik elő. Úgy gondolom, hogy ezen a területen kétértelmű az innováció. A fejlődés megnyilvánul abban is, hogy a hagyományos cigaretta nagyon sok összetevőt tartalmaz, míg az újak csak nikotint. Úgy gondolom a téma mindenképpen aktuális, hiszen nagyon sokan dohányoznak napjainkban, közöttük pedig nagyon sok a fiatal. Személyes tapasztalatom, hogy közöttük nagyon sokan 18 éves kor alatt vannak. Ezek között pedig jelentős a mértéke azoknak akiknél a szülő nem is tud róla. A 2012-es trafiktörvénynek is az egyik legfőbb oka a fiatalkorúak dohányzásának visszaszorítása, mindamelllett hogy természetesen fontos szerepe van az állam pénzügyi érdekeinek is. Szakdolgozatomban átfogóan fogom bemutatni, hogy a törvény hatályba lépése hogyan változtatta meg az állami bevételek alakulását, illetve milyen jótékony vagy kevésbé jótékony hatásai voltak. Szakdolgozatom alapját a 2012. évi CXXXIV. törvény a fiatalkorúak dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről elnevezésű törvény képezi. Bemutatásra kerülnek továbbá az évek alatt történt változások, a különböző kapcsolódó irányelvek, továbbá a trafikok működtetéséhez szükséges feltételek illetve koncessziók.

2. Történeti áttekintés

2.1 A dohányzás története

Már az őskor óta ismert az, hogy egyes meggyújtott vagy izzó növény füstjét beszívjuk, akkor vagy élénkítő, vagy ellenkező esetben kábító hatást vált ki belőlünk. A dohányzás szokását Európában az indiánoktól vették át. Feltehetően először Kolombusz és társai láthattak pipázó indiánokat. Nem véletlen, hogy az első írásos emlék maga Kolombusz naplója. Cortez és Pizarro hódító katonái szoktak rá először a dohányzásra. Általuk került át ez a szokás XVI. században Európába, és ott egy rövid ideig a dohányt csodanövénynek is nevezték, hiszen szirupokat, különféle főzeteket, kenőcsöket és pirulákat készítettek belőle, melyeket minden betegségre ajánlottak. Később 1560-ban Portugáliából Jean Nicot francia diplomata terjesztette tovább, aki kertjében, saját használatra termesztette. Az ő nevéből származik a nikotin kifejezés, valamint az ő nevét őrzi a „*Nicotiana tabacum*”. Ekkor már magát a növényt annyira hasznosnak találták, hogy szentfű, isteni fű, szent kereszt füve, illetve mindenre hasznos fű elnevezésekkel illették. Angliában 1586-ban vált népszerűvé a dohányzás, amikor a híres kalóz, Sir Francis Drake a dohánynal megrakott spanyol hajókat fosztogatni kezdte. Elizabeth királynő udvarában Sir Walter Raleigh tette divatossá az úri dohányzást, majd mikor Elizabeth királynő 1603-ban meghalt, I. János került a trónra, akinél Sir Walter Raleigh kegyvesztetté vált, így vele együtt a dohányzást is száműzték az udvarból és harcolni kezdtek ellene. Hazánkban feltehetőleg a XVI. század második felében, a török hódoltság idején terjedt el a dohánytermesztés. Még az sem rettentette el az embereket, hogy más országokban – Törökországban és Angliában – ekkor már halálbüntetéssel sújtották, az egyház pedig kiátkozással büntette a dohányzókat. Azonban a dohányzás káros hatásai már a XVII. században kiderültek és ez volt az az indok, ami miatt I. János angol király 1603-ban „A dohányzás ellenében” című rendeletével elsőként lépett fel a dohányzás ellen kampányával. Az évszázadok során fokozatosan bontakozott ki a harc a dohányzók és a nemdohányzók között. Az 1960-as évekre nyilvánvalóvá vált a dohányzás súlyos egészségkárosító hatása és hogy a dohányáru forgalmazásából húzott haszon messze alulmarad a dohányzás okozta, elsősorban krónikus

betegségek költségeivel szemben. Az eredmények alapján arra jutottak a kutatók és egészségügyi minisztériumok, hogy megkezdik a dohányzás, mint szokás háttérének, azaz a dohányzás lélektanának feltárását és hatékony leszoktatóprogramokat igyekeznek kidolgozni. ^[1] A dohányzás napjainkban az alkohol után a második legveszélyesebb halálos áldozatokat követelő legális élvezeti szer. A cigarettásdobozokon feltüntetett vegyi anyagok csak töredékét jelentik annak, ami valójában a dohányosok szervezetébe jut, ugyanis körülbelül 4000 különböző vegyület található meg a cigarettában, amelynek csak egyike a függőségért felelős összetevő, a nikotin. Sajnos sok fiatal először csak nagyozolásból gyújt rá, miközben nincs tisztában azzal, hogy hosszútávon milyen veszélyeknek teszi ki a szervezetét, valamint mikor már a függőség kialakult, akkor milyen nehéz a dohányzástól való leszokás. ^[2]

[1] Dohányzás története – A dohány növény és történelme [megtekintve 2020. 10. 15.]

<http://www.fulspecialista.hu/dohanyzas/dohanyzas-tortenete>

[2] Dohányzás [megtekintve 2020. 10. 15.]

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Doh%C3%A1nyz%C3%A1s>

2.2 A dohányipar története

A dohányipar a dohány termesztésében, valamint a dohány és a dohányból készült termékek gyártásában, eladásra való előkészítésében, szállításában, reklámozásában és kereskedelmében részt vevő személyeket és társaságokat jelenti. A dohány az egyik legszélesebb körben elterjedt mezőgazdasági termék a világon. 1617 és 1973 között a dohány volt az angol-amerikai földrészen fekvő gyarmatok és az Amerikai Egyesült Államok legértékesebb exportcikke. 1960-ig az Amerikai Egyesült Államok több dohányt termesztett, sőt gyártott és exportált, mint a világ bármely más országa. A dohányzás halálhoz vezető hatásait alátámasztó perdöntő epidemiológiai bizonyítékok nyilvánosságra hozatala óta (1964) a dohánytermelők és -gyártók hivatalos támogatása erőteljesen csökkent, annak ellenére, hogy vitathatatlanul nagy mértékben járulnak hozzá a gazdaság agrár-, pénzügyi, termelési és exportágazatához. Jelenlegi állapot szerint a dohányipar mint kifejezés általában a cigaretta, szivar, tubák, burnót és pipadohány gyártásával foglalkozó vállalatokat foglalja magában. A termelés mennyiségét tekintve a világ legnagyobb dohányipari cége a China National Tobacco Corporation. Az 1990-es és 2000-es évek kiterjedt egyesülési és felvásárlási tevékenységét követően a nemzetközi piacot 5 cég uralja, melyek az alábbiak: Philip Morris International, British American Tobacco, Japan Tobacco, Altria valamint az Imperial Tobacco. A dohányreklámok egyre több korlátozásba ütköznek világszerte, így Ázsiában és Afrikában is. Természetesen ez egy olyan iparág és egy olyan ügy, amely megossza a feleket. Jelen helyzet szerint két bebetonozott érdekcsoportnak van véleménye: az iparág résztvevőinek, illetve a dohányzásnak tulajdonítható halálesetek által az érintett személyeknek. Ezek az érdekek összeütközésbe kerülnek, mivel hatalmas pénzüsségeket, régóta fennálló meggyőződésrendszereket, valamint a szeretett családtagok korai elhalálózását foglalnak magukba. Az ágazat résztvevői úgy érvelnek, hogy a kereskedelmi méretű dohánytermesztés az amerikai gazdaság és a világgazdaság elengedhetetlen része. Azt állítják, hogy csupán az Egyesült Államokban több ezer mezőgazdasági termelő él a dohánylevélnek az iparág számára történő termeléséből. Arra hivatkoznak, hogy a dohányipar évente több milliárd dollár adóval járul hozzá az állami és a szövetségi kormányzatok bevételeihez.

Természetesen Magyarországon más a helyzet, hiszen kisebb ország is és itt nem olyan jelentős ez az iparág, ezért alacsony azon személyek száma, akiknek a dohánytermesztés a megélhetését biztosítaná. Az aktív illetve passzív dohányzásnak betudható nagy halálozási arány által érintett lakosság, illetve a szimpatizánsok arra hivatkoznak, hogy a világ dohányosainak fele dohányzással kapcsolatos okok miatt hal meg. A WHO szerint ez azt jelenti, hogy a mintegy 650 millió jelenleg dohányzó ember megelőzhető ok miatt fog meghalni. Azt is kiemelik, hogy a dohányzással kapcsolatos egészségi problémák hozzájárulnak a növekvő egészségügyi költségekhez. 2004. május 11-én az Egyesült Államok a világ 108. országaként aláírta az Egészségügyi Világszervezet egész világra kiterjedő Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményét. Ez a szerződés széleskörű korlátozásokat vezet be a dohánytermékek értékesítése, reklámozása, szállítása, valamint adóztatása területén. Az Amerikai Egyesült Államok Szenátusa még nem ratifikálta a szerződést, és még nincs erre vonatkozó ütemterve sem. 2007-től kezdve a British American Tobacco, a Reynolds American, az Imperial Tobacco és a Philip Morris lobbiznak az Európai Uniónál a cigaretta füstmentes alternatíváin jelenleg fennálló tilalom megszüntetése érdekében. Ezt Nagy-Britanniában 1990-ben vezették be, miután amerikai Smokeless Tobacco cég megpróbálta szájon keresztüli fogyasztásra piacra dobni a Skoal Bandits elnevezésű tasakos dohányt. A tilalom feloldására létrejött mozgalmat támogatják a dohányzás elleni csoportok és a Királyi Orvoskollégium (Royal College of Physicians) is, mivel az iparág által bevezetni szándékozott szájon keresztül fogyasztott dohány igazolhatóan csak a hasnyálmirigy-rák kockázatát növeli, de nem növeli a szájüregi rák vagy a tüdőrák kockázatát. Néhány tanulmány utal a szájüregi rák megszaporodására, de az adatok statisztikailag csak nagyon ritkán szignifikánsak. A különböző típusú füstmentes dohánytermékek eltérő kockázatúak. Mindegyiknek negatív egészségügyi hatásai vannak, de úgy tűnik, hogy biztonságosabbak, mint a cigaretta. Van némi aggály a tekintetben, hogy a füstmentes dohánytermékeket "ugródeszkaként" fogják használni a cigaretta forgalomba hozatalának hatékonysága érdekében. Az elmélet ellenzői a snüsszt (alkoholba áztatott dohány) hozzák fel ellenpéldaként. Európában a dohányzással kapcsolatos betegségek száma Svédországban a legalacsonyabb, Svédország az egyetlen ország, amely a WHO

által megcélzott szint alá csökkentette a dohányzást, és ez az egyetlen olyan európai uniós ország, ahol a snüssz (svéd füstmentes dohánytermék, oly módon készül, hogy minimálisra csökkentik a rákkeltő anyagok legfontosabb csoportjait) teljesen legális. Svédországi tanulmányok azt mutatják, hogy az emberek hajlamosak a dohányzást snüsszre váltani, és nem pedig fordítva.^[3]

[3] Dohányipar [megtekintve 2020. 10. 30.]
<https://hu.m.wikipedia.org/wiki/Doh%C3%A1nyipar>

2.3 A dohánytermelés története Magyarországon

Magyarországon 1851. évig a dohánytermelés szabad volt, tehát nem volt sem feltételhez, sem engedélyhez kötve. Az 1848-as év előtt az évi dohányszükséglet 500 000 bécsi mázsa volt, ami körülbelül 50-55 000 holdnyi ültetési területnek felelt meg. A dohány egyedárúsága a magyar korona országaiban (Magyar-, Horvát-, Tótországban, Erdélyben, a Szerbvajdaságban, a Temesi bánóságban, a katonaságban, illetve a tenger mellékben) 1850. november 29-ei dátummal, császári nyílt parancssal 1851. március 1-ével lett bevezetve. Az egyedárúzás behozatalával megszűnt az országban a szabad dohánytermelés. Az 1867-es kiegyezés után a magyar minisztériumok visszaállításával együtt a dohány egyedárúság is önálló lett, illetve létrejött a magyar dohányjövédék. 1867-es év végével a magyar dohányjövédék külön vált az osztrákoktól. A kiegyezést követően dohánytermelést csak azok végezhettek, akik a Polgári Törvénykönyv rendelkezései szerint szerződést köthettek. Dohányt lehetett termelni a kincstár részére, kivételre illetve saját felhasználásra. 1868-tól 1882-ig a magyar dohányjövédéknek a dohánytermelésre, beváltásra, raktári kezelésre, dohánygyártásra, a külföldi dohányok vételére, s egyéb az adminisztratív igazgatásra vonatkozó központi teendők összes ügyeit közvetlenül a magyar pénzügyminisztérium intézte. 1882. április 1-től a pénzügyminisztérium helyett külön szervezet, a Magyar Királyi Dohányjövédéki Központi Igazgatósága látta el a szakteendői feladatokat. A dohánytermelési engedélyek kiadását 1877-től a dohánybeváltó felügyelőségek adták ki. 1890-től a felügyelőségek új területi beosztást kaptak, a számuk ötről hétre emelkedett. Az első világháborút megelőző években 6 dohánybeváltó felügyelőség, 36 dohánybeváltó hivatal és 22 dohánygyár működött. Az I. világháború alatt a dohánytermelés visszafejlődött, a termelők a jobban jövedelmező gabonatermelésre tértek át. A dohányjövédék az 1924-es évben kamatmentes hitel nyújtásával segítette a dohánytermelőket. Az értékesítési lehetőség csökkenése miatt nagy készlet halmozódott fel, a túltermelés megszüntetésére a beváltási árakat 30-35%-kal leszállították. A dohánytermelés jövedelmezőségének biztosítása és fokozása érdekében 1934 és 1944 között minden évben emelésre kerültek a beváltási árak. A II. világháború után a dohánytermelés rövid időn belül talpra állt. A földreform előtt rendes és

rendkívüli előleg volt biztosítva. A rendes előlegre minden dohánytermelő igényt tarthatott, ami állt a holdpénzből és a zsinórpénzből, a rendkívüli előlegre a nagytermelők tarthattak jogot. A földreform után a különbség megszűnt. A dohánykertészekre külön jogszabály vonatkozott, amely tartalmazta a szerződés feltételeit, képzésük formáját. Az 1947-es évben a második világháború után a dohányjövedéki ügyekben eljáró hatóságok és hivatalok voltak a pénzügyminisztérium, a dohányjövedéki központi igazgatóság, a pénzügyi igazgatóságok, a dohánybeváltó igazgatóságok, a magyar dohánygyárak és a dohányáruraktárak. A dohánybeváltó hivatalok közvetlenül a Dohányjövedéki Központi Igazgatóságnak voltak alárendelve, ekkor 24 dohánybeváltó és 2 kirendeltség volt. A II. világháború után a nagyüzemek létrehozásával a dohánytermelés helyzete különböző változásokon ment keresztül. A kezdeti nagyüzemi dohánytermesztés sikertelen évei után a részes, az egyéni, a családi termelés került előtérbe. A dohánytermelés szinte kizárólagosan a nagyüzemek integrálásával valósult meg. Az 1979-80-as éveket követően a speciális dohányművelő gépek importja gyakorlatilag megszűnt. A dohánytermelés házilagos művelése tömeggyártást nem értek meg. A kedvezőtlen adottságú nagyüzemek részére az árbevétel után biztosított állami támogatás jelentős mértékben hozzájárult a dohánytermelés átrendeződéséhez. Jelentősen visszaesett a dohánytermelés Baranya-, Somogy-, Tolna-, Békés-, és Heves megyében.^[4] Manapság a dohányágazat válságban van. Közel 500 éve, hogy Amerikából Európába került ez a különleges növény. Magyarországon a dohány területe már csak 5 ezer hektár. A termesztési költségek folyamatosan nőnek, még hozzá nagymértékben. Amíg az energiaköltség 15%-kal növekedett, addig a felvásárlási árak csak 10%-kal. Már 2008-ban sok termelő abbahagyta a dohánytermesztést, 2009 elején pedig több termelő ahelyett, hogy a dohány palántanevelést tervezné, a lehetetlen helyzetben – a kellő támogatás hiányában, a magasabb költségek miatt a dohánytermesztés felhagyásán gondolkodik. A hazai dohányszükségletet pedig Magyarországon kell megtermelni.^[5]

[4] Péntes László: A dohány termelésének története [megtekintve 2020.10. 18.]

<http://madosz.hu/article/view?id=521>

[5] Dr. Sárvári Mihály - Boros Márta: Milyen jövője van a dohánytermesztésnek Magyarországon? [megtekintve 2020.10.18.]

<https://www.agronaplo.hu/szakfolyoirat/2009/03/szantofold/milyen-jovoje-van-a-dohanytermesztesnek-magyarorszagon>

3. Dohánygyártmány jövedéki jogi definíciója, illetve ezek ismertetése

3.1 Dohánygyártmányok

Szükséges megismerni, hogy valójában mi is minősül jövedéki terméknek, majd további bontásban ezek rövid ismertetését. Magyarországon a dohánygyártmányok a Jövedéki adóról szóló 2016. évi LXVIII. törvény (továbbiakban Jöt.) hatálya alá tartoznak. Jövedéki termékek közé sorolandóak a Jöt. alapján az energiatermék, a sör, a csendes és habzóbor, az egyéb csendes és habzóbor, az egyéb csendes és habzó erjesztett ital, a köztes alkoholtermék, az alkoholtermék és a dohánygyártmány. ^[6] Dohánygyártmánynak minősül a Jöt. szerint a cigaretta, a szivar, a szivarka, a finomra vágott fogyasztási dohány, az egyéb fogyasztási dohány, a füst nélküli dohánytermék, a töltőfolyadék, az új dohánytermék-kategóriák és a dohányzást helyettesítő nikotintartalmú termék, kivéve a kizárólag gyógyászati célra használt, gyógyhatású anyagot tartalmazó terméket, amely nem tartalmaz dohányt és a külön jogszabályban meghatározott hatóság által kiadott hatályos forgalomba hozatali engedéllyel rendelkezik.^[7] „A cigaretta a) a dohányrúd, amely meglévő állapotában dohányzásra alkalmas és nem minősül szivarnak vagy szivarkának, b) a dohányrúd, amelyet egyszerű, nem ipari eljárással cigarettapapír-hüvelybe töltenek, vagy cigarettapapírlappal körbevesznek.”^[8] „Szivar, szivarka a) természetes dohánylevelekből álló külső borítékkal rendelkező dohányrúd, b) a kocsányozott dohánykeverékből készült szivarlevélből, valamint a szivar szokásos színével megegyező színű, regenerált dohánylevélből készült, és a terméket – adott esetben a füstszűrőt is beleértve, a szopókával ellátott szivaroknál azonban a szopóka kivételével – teljesen körülölelő, külső borítékból álló dohányrúd, amelynek tömege – füstszűrő vagy szopóka nélkül – legalább 2,3 gramm és legfeljebb 10 gramm, valamint amely hosszának legalább egyharmadánál mért kerülete eléri a 34 millimétert.”^[9] „A finomra vágott fogyasztási dohány a) olyan, további ipari feldolgozás nélkül dohányzásra alkalmas kész dohányvágat, amelyben a

[6] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 3. § (1) 29. jövedéki termék

[7] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 3. § (4) 2.²⁴ dohánygyártmány

[8] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 3. § (4) 1. cigaretta

[9] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 3. § (4) 12. szivar, szivarka

dohányrészecskék tömegének több mint 25 százaléka kisebb, mint 1,5 milliméter szélességűre vágott, b) az olyan termék, amely teljesen vagy részben dohánytól eltérő anyagot tartalmaz, de egyébként megfelel az a) pontban meghatározott kritériumoknak.” ^[10] „Az egyéb fogyasztási dohány a) a finomra vágott fogyasztási dohányon kívüli, további ipari feldolgozás nélkül dohányzásra alkalmas kész dohányvágat, b) az olyan termék, amely teljesen vagy részben dohánytól eltérő anyagot tartalmaz, de egyébként megfelel az a) pontban meghatározott kritériumoknak.” ^[11] „A füst nélküli dohánytermék a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló törvény szerint ekként meghatározott termék.” ^[12] „A töltőfolyadék olyan folyadék, amelyet az elektronikus cigarettában vagy a dohányzást imitáló elektronikus eszközbe a gyártási folyamat során töltenek be, ideértve az elektronikus cigaretta vagy a dohányzást imitáló elektronikus eszköz utántöltésére, többszöri használatára szolgáló folyadékot is.” ^[13] „Az új dohánytermék-kategóriák: e törvény szerint cigarettának, szivarnak, szivarkának, fogyasztási dohánynak vagy törölőfolyadéknak nem minősülő, a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló törvényben ekként meghatározott dohánytermék.” ^[14] „A dohányzást helyettesítő nikotintartalmú termék: a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló törvény szerint ekként meghatározott termék.” ^[15] Természetes a Jöt. ennél sokkal több terméket ír le és szabályoz, ilyen például a dohánynövény vagy a dohánytörmelék, azonban ezek nem tartoznak a dohánygyártmányok közé. A pénzügyi, adózási vetületét vizsgálva szeretném bemutatni, hogy ezen jövedéki termékeknél hogyan is néz ki az adóalap illetve a az adómérték. A jövedéki adó mértéke „a cigarettára aa) a 2020. január 1. és 2020. június 30. közötti időszakban 20 500 forint ezer darabonként és a kiskereskedelmi eladási ár 23

[10] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 3. § (4) 8. finomra vágott fogyasztási dohány

[11] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 3. § (4) 5. egyéb fogyasztási dohány

[12] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 3. § (4) 9a. ²⁸ füst nélküli dohánytermék

[13] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 3. § (4) 13. ²⁹ töltőfolyadék

[14] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 3. § (4) 14. ³⁰ dohánytermék-kategóriák

[15] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 3. § (4) 4a. ²⁵ dohányzást helyettesítő nikotintartalmú termék

százaléka, de legalább 33 500 forint ezer darabonként, ab) a 2020. július 1. és 2020. december 31. közötti időszakban 21 500 forint ezer darabonként és a kiskereskedelmi eladási ár 22,5 százalék, de legalább 34 500 forint ezer darabonként, ac) 2021. január 1-jétől 22 800 forint ezer darabonként és a kiskereskedelmi eladási ár 22 százalék, de legalább 35 800 forint ezer darabonként.”^[16] „A szivarra, a szivarkára a kiskereskedelmi ár 14 százalék, de legalább 4 180 forint ezer darabonként.”^[17] „A finomra vágott fogyasztási dohányra és az egyéb fogyasztási dohányra ca) a 2020. január 1. és 2020. június 30. közötti időszakban 20 100 forint kilogrammonként, cb) a 2020. július 1. és 2020. december 31. közötti időszakban 20 700 forint kilogrammonként, cc) 2021. január 1-jétől 21 480 forint kilogrammonként.”^[18] „A füst nélküli dohánytermékre 19 160 forint kilogrammonként.”^[19] „A töltőfolyadékra 20 forint milliliterenként.”^[20] „Az új dohánytermék-kategóriák dohányt tartalmazó, vagy dohánnyal együtt fogyasztott ea) egyszer használatos termékeire 10 forint darabonként (szálanként), eb) folyadékára 70 forint milliméterenként.”^[21] „A dohányzást helyettesítő nikotintartalmú termékre 19 160 forint kilogrammonként.”^[22] Természetesen vannak olyan helyzetek amelyekben például kétszerezni kell az cigaretta tételes adójának alapját abban az esetben, ha annak hossza a – szopóka és a füstszűrő nélkül – meghaladja a 8 centimétert, viszont nem hosszabb 11 centiméternél, illetve háromszorozni kell akkor, ha a hossza szintén szopóka és füstszűrő nélkül meghaladja a 11 centimétert, de nem hosszabb, mint 14 centiméter. Ebből adódóan a mérettartomány minden 3 centiméterenkénti növekedése esetén a tételes adó alapjának szorzószámát eggyel növelni kell. A cigaretta esetén az adó számítása nagyon különleges, hiszen két részletből tevődik össze. Nézzünk erre egy konkrét példát. A termék megnevezése: Benson & Hedges Gold kiserelési

[16] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 145. § (1) ¹⁹¹ a jövedéki adó mértéke a) ¹⁹² a cigarettára

[17] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 145. § (1) ¹⁹¹ a jövedéki adó mértéke b) a szivarra, a szivarkára

[18] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 145. § (1) ¹⁹¹ a jövedéki adó mértéke c) ¹⁹³ a finomra vágott fogyasztási dohányra és az egyéb fogyasztási dohányra

[19] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 145. § (1) ¹⁹¹ a jövedéki adó mértéke f) ¹⁹⁵ a füst nélküli dohánytermékre

[20] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 145. § (1) ¹⁹¹ a jövedéki adó mértéke d) ¹⁹⁴ a töltőfolyadékra

[21] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 145. § (1) ¹⁹¹ a jövedéki adó mértéke e) az új dohánytermék-kategóriák

[22] 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról 145. § (1) ¹⁹¹ a jövedéki adó mértéke g) ¹⁹⁶ a dohányzást helyettesítő nikotintartalmú termékre

menyisége: 20 szál, kiskereskedelmi eladási ár: 1.590, - Ft, érvényesség kezdete ó: 2020. július 20.

1.táblázat: Cigaretta esetén a jövedéki bírság alapjának számítása (Jöt. 145. § alapján):

Megnevezés	Mennyiség (1000 szál)	Jövedéki adó mértéke	Jövedéki adó (Ft)
2db dobozban	0,054	21.500,-Ft/ 1000 szál	21.500 x 0,054 = 1.161
Kiskereskedelmi ár	Mennyiség (doboz)	Jövedéki adó mértéke	Jövedéki adó (Ft)
1.590, - Ft	2 db	22,5%	1.590 x 2 x 0,225 = 715,5
Összesen			1876,5, - Ft

Forrás: Konkrét gyakorlati példa szakmai gyakorlati helyemről

A Jöt. 145. §-a alapján számított jövedéki adó összesen: (1.161,-Ft + 715,5,-Ft) 1.876,5,-Ft, amely összeg magasabb a jogszabályban előírt minimum adó összegénél (34.500,- Ft x 54/1000 = 1863,- Ft-nál).

2.táblázat: A cigaretta jövedéki adójának változása 2011. augusztus 28. és 2021. január 1. között:

	Fix (forint)	Százalék	Minimum (forint)
2011. augusztus 28.	9 750	28,4	18 080
2011. november 1.	10 550	28,4	19 530
2012. február 1.	11 500	30	21 100
2012. július 1.	11 900	31	22 300
2012. december 1.	12 500	31	24 920
2015. április 1.	15 700	25	28 000
2016. szeptember 1.	15 700	25	28 400
2017. január 1.	16 200	25	28 800
2017. július 1.	16 200	25	29 200
2018. szeptember 1.	17 200	24,5	30 200
2019. január 1.	18 200	24	31 200
2019. július 1.	19 200	23,5	32 200
2020. január 1.	20 500	23	33 500
2020. július 1.	21 500	22,5	34 500
2021. január 1.	22 800	22	35 800

Forrás: NAV, Saját szerkesztés

3.2 Vaping problémák

A téma vizsgálata a „Vaping”, másnéven „gőzölés” elterjedtsége miatt aktuális. Leginkább a hagyományos cigarettát felváltó e-cigarettát érinti. Mint azt már szakdolgozatom korábbi részében említettem az hogy a cigarettát egyre inkább felváltja az elektromos cigaretta, az nem feltétlenül nevezhető fejlődésnek. A dohányiparban egyértelműen innovációnak tekinthető (másnéven ártalomcsökkentésnek nevezzük), azonban ha összességében nézzük akkor nem. Sokan vallják, hogy az e-cigaretta egészségesebb. Ez lehetséges, azonban ez is egészségtelen. Ezzel tehát azt figyelhetjük meg, hogy hiába új dolog, ugyanúgy káros és ezzel több lehetőséget biztosítanak az embereknek a dohányzásra. Köztudott, hogy a hagyományos cigaretta több ezer mérgező vegyületből áll. Hiába tartalmaz az e-cigaretta kevesebb mérgeanyagot, akkor sem teljesen mentesek a káros összetevőktől. Ráadásul nincs is kimondottan e-cigaretta, hiszen a termékek között nagy a változatosság, beleértve azok nikotin és más vegyi anyagok mennyiségét. Az e-cigaretta fő összetevője a patronokban található töltőfolyadék. Ennek előállításához kivonják a nikotint a dohányból és összekeverik egy alappal amely tartalmazhat ízeket, színezékeket és más egyéb vegyszereket is. *„Az e-cigaretta működési elve egyszerű: a jórészt propilén-glikolból álló s az esetek többségében oldott állapotú nikotint tartalmazó folyadékot egy elektromos fűtőszállal felmelegítik, így az füstszerű, 50-60 Celsius-fokos páráat, afféle ködfelhőt képez, ami a hagyományos cigizéshez némileg hasonló élményt biztosít a finom eloszlású folyadékcseppeket tartalmazó aeroszolt letüdöző fogyasztónak, ugyanakkor annak környezetét jórészt megkíméli a nem kívánt mérgektől. Eközben azonban nagyobb mennyiségű matéria kerül a szervezetébe – bár ezek közül kétségtelenül hiányzik majd a cigaretta anyagának (dohány + papír) pirolízise, a hőbomlás során keletkező megannyi melléktermék: a kátránytól kezdve a szén-monoxidon, nitrogén-oxidokon és a cianvegyületeken át a nanoméretű koromrészecskékig. Az e-ciginél csupán nikotin, propilén-glikol (esetleg glicerin) és aromaanyagok jutnak be a szervezetbe – róluk kellene megtudni, mennyire ártalmatlanok.”* [23]

[23] Barotányi Zoltán: Mi kerül a tüdőbe? – Az e-cigaretta és hatásai [megtekintve 2020.11.02.]
<https://magyarnarancs.hu/tudomany/mi-kerul-a-tudobe-96910>

Továbbá az e-cigaretta ugyanúgy – akárcsak a hagyományos cigaretta – függőséget okoz, hiszen az előbbi ugyanúgy tartalmaz nikotint, sőt sok esetben többet tartalmaz. Jelentős azoknak a száma, akik a hagyományos cigarettáról való leszokás érdekében térnek át az elektromosra. Azonban bebizonyították, hogy ez nem jó, hiszen a korábban leírtak alapján akár ugyanolyan káros is lehet. Egyre több fiatal próbálja ki, hiszen abban hisznek hogy nem olyan káros mint a dohányzás, továbbá olcsóbb is, illetve a töltőfolyadékoknál is olyan ízesítéseket használnak, amelyek a fiatalok számára vonzóak. Az imént leírtakból az következik, hogy a dohányzók számára mindig egyre magasabb összeget fog igényelni dohányzásuk kielégítése, hiszen folyamatosan drágul a cigaretta, mivel a kormánynak fedeznie kell a folyamatosan emelkedő költségvetési kiadásokat, azonban a tapasztalatok alapján ez nem befolyásolja őket. A jövedéki adó folyamatos emelkedését az EU irányelvekhez való alkalmazkodás, azaz a kötelezően előírt adómérték alkalmazása idézi elő. „*A dohánytermékek és -gyártmányok adótartalma két lépcsőben, 2021. január 1-én és április 1-én emelkedik. A ciginél a drágulás mértéke gyorsabb a korábban jelzettnél. Az adóalap ezer darabonként 24 000 forintra nő a korábban megszabott 28 000 helyett, az adó mértéke pedig kereskedelmi ár 23 százaléka lesz, nem pedig 22, mint azt korábban jelezték. Az adóalap áprilistól 26 000 forintra nő, azaz a mostani árszínthez képest 20 százalékkal lesz drágább egy doboz cigi. Az új típusú, hevített dohánytermékekre a jelenleg szálanként 10 százalékos adótartalom 15-re emelkedik áprilistól, ami 50 százalékos emelkedésnek felel az olyan termékek esetében, mint az utóbbi időben nagyon népszerűvé váló Iqos. Ezzel jelentősen csökken a régi és az új típusú dohánytermékek ára közti különbség. Szivarra, szivarkára a kereskedelmi eladási ár 14 százaléka lesz az adókulcs, a finomra vágott (azaz zacskós) dohány esetében januártól kilogrammonként 22 400 forint lesz az adóalap, áprilistól pedig 23 600. Az e-cigaretták töltőfolyadékára pedig a mostani 20 forintos, milliliterenkénti adótartalma április után 30 százalékra változik.*”^[24] Ha pedig már megemlítettem, akkor szeretném bemutatni mi is az az Iqos. „*Az IQOS egy elektronikai eszköz, amely égetés helyett hevíti a dohányt. Az IQOS egy innovatív*

[24] Nagyon megdrágul jövőre a cigi és az Iqos-patron is [megtekintve 2020.11.03.]
<https://forbes.hu/penz/nagyon-megdragul-jovore-a-cigi-es-az-iqos-patron-is/>

megoldás azon felnőtt dohányosok számára, akik egyébként sem hagynának fel a cigarettázással. Mivel az IQOS égetés helyett hevíti a dohányt, nem képez tüzet, hamut vagy füstöt. Tudományos kutatások szerint a dohány hevítése jelentősen kevesebb káros anyagot és potenciálisan káros anyagot termel, mint a cigaretta égetése. Az IQOS eszköz dohánytöltettel működik, amely valódi dohányt tartalmaz, így a valódi dohány ízét biztosítja. Az IQOS nem leszokást elősegítő eszköz.” ^[25] Azt gondolom, hogy egyértelműen látható a fejlődés, hiszen a dohányosok számára megmarad a dohányzás élménye, azonban ezt kevesebb káros anyag kibocsátásával teszik, így tehát számukra illetve környezetük számára is „egészségesebb”.

[25] Mi az az IQOS? [megtekintve 2020.11.03.]
<https://hu.iqos.com/hu/termek/iqos/mi-az-az-iqos/>

4. Trafiktörvény

A 2012. évi CXXXIV. törvény a fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről (továbbiakban trafiktörvény) megalkotásával különválasztották a dohánytermékek árusítását a különböző termékek árusításától. Ennek legalább 2 oka van. Az egyik természetesen az egészségvédelmi része, hiszen a trafikokba nem mehetnek be 18 év alattiak, ezzel próbálják visszaszorítani a fiatalok dohányzását. Másik pedig az állami bevételek növelése, hiszen tulajdonképpen a kereskedelem államosításáról van szó a koncessziók által. Mint már korábban szó volt róla folyamatosan változik a dohánytermékek adó mértéke illetve az árak. Ezzel összeköthető az is, hogy aki folyamatosan dohányzik, ő akkor is megfogja vásárolni az adott dohányterméket, ha megdrágul és erre már csak a trafikokban van lehetőségük, ezáltal kevesebb a feketekereskedelem is. Továbbá ebből következik az is, hogy a fizikailag sokkal kevesebb helyen lehet ezekhez a termékekhez hozzájutni. A trafiktörvény és a Nemzeti Dohányboltok története Magyarországon 2012. januárjában kezdődött a Magyar Országgyűlés által elindított „Ne szívj tovább!” című kampánnyal. Mielőtt ezt a hatályt életbe léptették a világon 1,3 milliárd ember dohányzott rendszeresen és Magyarország ott volt a világranglista élmezőnyében, ugyanis nálunk minden harmadik férfi (felnőtt férfiak 32,8 százaléka), minden negyedik nő (felnőtt nők 23 százaléka) napi rendszerességgel dohányzott, a személyenkénti cigarettafogyasztás pedig meghaladta az évi 2000 szálát. A 2012. január 1-től hatályos szabályozás ezeken a számadatokon kívánt változtatni. ^[26] Ezt követően 2012. februárjában indult útnak a „Fellelegezhetünk!” című kampányrész, amely a törvényi változásokkal kapcsolatos információkat kommunikálta és törekedtek arra, hogy a társadalmi nyilvánosság legszélesebb spektrumához eljusson. A trafiktörvény az Országgyűlés által 2012. szeptember 11-i ülésnapján lett elfogadva, majd 2012. szeptember 24-én lett kihirdetve. *„Az Országgyűlés – elsősorban annak érdekében, hogy Magyarországon minél kevesebb fiatalkorú dohányozzon, mely kiemelt közegészségügyi cél eléréséhez az első lépés a dohánytermékek*

[26] MedicalOnline: Ne szívj tovább! [megtekintve 2020.11.06.]
http://medicalonline.hu/eu_gazdasag/cikk/ne_szivj_tovabb_

széleskörű kiskereskedelmi beszerezhetőségének, illetve a dohánytermékek megjelenésének korlátok közé szorítása;

– annak érdekében, hogy a dohányzásnak a fiatalkorúak körében történő visszaszorításával közép- és hosszútávon az egész magyar társadalom közegészségügyi állapota is jelentős mértékben javuljon;

– annak érdekében, hogy a fiatalkorúak fokozottabb védelmét hivatott cél eléréséhez szükséges lépéseket az állam a leghatékonyabban végre tudja hajtani;

– továbbá annak érdekében, hogy a dohányzók dohánytermékekkel való ellátása szakszerű és kielégítő, a fogyasztóvédelmi szempontokat hatékonyan érvényre juttató legyen; a kiskereskedelmi tevékenység megfeleljen a hatályos európai közösségi jogszabályoknak az Országgyűlés a dohánytermék-kiskereskedelem állami monopóliummá tételéről és az annak gyakorlásával kapcsolatos feladatokról, az engedély nélküli dohánytermék-kiskereskedelem megelőzéséről, visszaszorításáról, valamint a dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenység ellenőrzéséről, és az e tevékenységekből származó bevételek közcélra fordításáról a következő törvényt alkotja:

1. §2 (1) Magyarországon kizárólag e törvény betartásával folytatható

a) dohánytermék,

b) cigarettahüvely és cigarettapapír,

c) dohánylevél töltő,

d) elektronikus cigaretta,

e) utántöltő flakon, patron, nikotinmentes utántöltő flakon,

f) dohányzást imitáló elektronikus eszköz,

g) dohányzást helyettesítő nikotintartalmú termék, valamint,

h) az új dohánytermék-kategóriák kiegészítő termékeinek

kiskereskedelme. ”^[27] Természetesen a törvény hatályba lépésével megjelent egy olyan fejezet is, amely részletesen taglalja mindazon egységeket, amelyeket fontos tudni a trafikok működése kapcsán. Ezek az úgynevezett „Értelmező rendelkezések”. Nagyon sok mindent bemutatnak, én ezek közül most párat

[27] 2012. évi CXXXIV. törvény a fiatalkorúak dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=154634.386447 [megtekintve 2020.11.09.]

veszek görcsö alá. Ha már trafik kezdjük azzal, mi minősül például dohányboltnak. „8.³ *dohánybolt: nem mozgó (és részekre bontás nélkül nem is mozgatható), más üzlettől elkülönült, önálló üzlethelyiség, amelyben kizárólag*

a) dohánytermék,

b) dohányterméket kiegészítő termék,

c) a szerencsejáték szervezéséről szóló 1991. évi XXXIV. törvény különös rendelkezései I. fejezet 1. és 4. címében szabályozott sorsolósos játék és fogadás bonyolításával kapcsolatos termék,

d) a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvényben meghatározott szeszes ital,

e) a népegészségügyi termékadóról szóló 2011. évi CIII. törvényben meghatározott energiaital,

f) kávé (csomagolt kávé /ideértve az azonnal oldódó kávékivonatot is/, vagy helyben is fogyasztható kávéital),

g) ásványvíz és üdítőital,

h) a Bizottság vám- és a statisztikai nomenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról szóló 2658/87/EGK tanácsi rendelet I. mellékletének módosításáról szóló 2010. október 5-i 861/2010/EU rendelete szerinti 2105 00 vámtarifa szám alá tartozó (fagylalt és más ehető jégkrém) termék,

i) újság, napilap, folyóirat, periodikus kiadvány,

j) jogszabály által meghatározott más termék

forgalmazható, és amely üzlethelyiség külső felületére tekintve dohánytermék nem látható, csak az üzlethelyiségbe belépve.” [28]

Ez a rendelkezés taglalja, hogy a trafikokban nem csak a dohánytermékek forgalmazása történik, hanem a fiatalok számára úgymond „káros szenvedélyek” értékesítése is, gondolok itt az alkoholra illetve a szerencsejátékra. A dohánybolt után kicsit beljebb haladva nézzük meg mi is az az üzlethelyiség. „3. §4 (1) *E törvény alkalmazásában 9. üzlet(helyiség): kereskedelmi tevékenység folytatása céljából létesített vagy használt épület, illetve önálló rendeltetési egységet képező épületrész, helyiség, ideértve az*

[28] 2012. évi CXXXIV. törvény a fiatakorúak dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=154634.386447 [megtekintve 2020.11.13.]

elsődlegesen raktározás, tárolás célját szolgáló olyan épületet vagy épületrészt is, amelyben kereskedelmi tevékenységet folytatnak.” [29] Abban az esetben, ha nem kizárólag a jogszabályi előírásoknak megfelelő dohányboltban történik az értékesítés, hanem attól eltérő üzlethelyiségben, létre kell hozni egy úgynevezett elkülönített helyet. „5. *elkülönített hely: az üzletben fenntartott olyan, térben leválasztott helyiségrész, amely a dohányterméknek az üzletben kötött egyéb jogügyletektől elkülönített módon történő értékesítését teszi lehetővé úgy, hogy a dohánytermék az üzletben megforduló fiatalok számára sem a dohánytermék fogyasztó számára történő értékesítésekor, sem azt megelőzően, illetve azt követően ne legyen látható.*” [30] A továbbiakban röviden bemutatom a 181/2013. (VI.7.) Kormány rendeletet, amely a dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenységhez kapcsolódó engedélyezési eljárás egyes szabályairól szól. Ebben a rendeletben a Kormány a trafiktörvény 24/C. § a) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el: Az első és legfontosabb a rendelet hatálya. Ezt a rendeletet a trafiktörvény alapján a Nemzeti Adó- és Vámhivatal előtt indult eljárásokban kell alkalmazni. A következő szempont az engedélyező hatóság. Ebben a pontban leírtak szerint a trafiktörvény 13.§ (2) bekezdésében meghatározott engedély iránti ügyekben a dohánybolt illetve az elkülönített hely fekvésével kapcsolatban megyei adó- és vámigazgatóság jár el. A rendelet 3. pontja a kérelmező. „3. § (1) *Magyarországi székhellyel rendelkező kérelmező esetén az engedély iránti kérelmet kizárólag*

a) a koncessziós szerződésben a dohánytermék-kiskereskedelmi jogosultság gyakorlására feljogosított egyéni vállalkozó, vagy az a magánszemély, aki a koncessziós szerződést aláírta és az egyéni vállalkozói nyilvántartásba vétel felől intézkedett;

b) az a betéti társaság, illetve közkereseti társaság, amelyik a dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenységet koncessziós szerződés alapján végezni jogosult terjesztheti elő.

[29] 2012. évi CXXXIV. törvény a fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=154634.386447 [megtekintve 2020.11.13.]

[30] 2012. évi CXXXIV. törvény a fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=154634.386447 [megtekintve 2020.11.13.]

(2) ² A kérelmező akkor is előterjesztheti az engedély iránti kérelmét, ha még előtársasági formában működik, illetve társasági szerződésében a cég székhelyén kívül a leendő telephely még nincs feltüntetve.

(3) Ha a kérelmező a kérelmét magánszemélyként terjeszti elő, de a kérelméből egyértelműen megállapítható, hogy a dohánytermék-kiskereskedelmi jogosultságot az (1) bekezdés b) pontja szerinti gazdasági társaság útján kívánja gyakorolni, akkor kérelmezőként a továbbiakban e gazdasági társaságot kell tekinteni, és szükség szerint dönteni kell az 5. § szerinti intézkedésről.

(4) Nem magyarországi székhellyel rendelkező kérelmező esetén a kérelmező személyes joga alapján kell megállapítani azt, hogy megfelel-e a Tv. 13. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek.” ^[31] A 4. pontja a rendeletnek a kérelem benyújtása. Az egész engedélyezési eljárás egy kérelemre indul. Ezt a vámhatósághoz kell vagy postai úton vagy személyesen benyújtani, illetve elektronikus úton is lehetséges. Erre az esetre természetesen van egy formanyomtatvány. Csatolni kell ez mellé a megkötött koncessziós szerződés egyszerű másolati példányát, továbbá a dohánybolt vagy elkülönített hely használati jogcímének megállapítására alkalmas okirat egyszerű másolatát abban az esetben, ha az nem a kérelmező kizárólagos tulajdonában van. Szükség van még a dohánybolt vagy elkülönített hely legalább kézzel rajzolt alaprajzának egyszerű másolatára, maximum A4-es méretben. Továbbiakban kell még a külön jogszabályban meghatározott igazgatási szolgáltatási díj megfizetését igazoló okirat egyszerű másolati példányát, valamint a 7.§-ban meghatározott eljárás esetén a (2) bekezdésben foglaltakon kívül csatolni kell a következő okiratokat is: „a) a kérelmező - a kérelem benyújtásának időpontjától számított 30 nappal nem régebbi - cégkivonatának, egyéni vállalkozó esetén vállalkozói igazolványának (nyilvántartásba vételi igazolásának, de legalább az erre irányuló kérelemnek) egyszerű másolati példányát, előtársaság esetén a cégbejegyzési kérelem benyújtásának tényét igazoló okirat másolati példányát;

[31] 181/2013. (VI. 7.) Korm. rendelet a dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenységhez kapcsolódó engedélyezési eljárás egyes szabályairól [megtétekintve 2020.11.16.]
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300181.kor>

b) a kérelmet benyújtó székhelye szerint illetékes önkormányzat igazolásának másolati példányát arról, hogy a kérelem benyújtását megelőző 5 éven belül a kérelmezővel szemben jogerősen 1 millió forintot meghaladó mértékű adóbírság vagy 200 ezer - magánszemély esetén 100 ezer - forintot meghaladó mértékű mulasztási bírság kiszabására nem került sor, amely igazolás a kérelem benyújtásának időpontjától számított 30 napnál nem lehet régebbi;

c) ha a dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenységet elkülönített helyen folytatják, az elkülönített helyet magában foglaló üzlet működési engedélyének, illetve a működés megkezdésének önkormányzathoz történő bejelentésének igazolása másolati példányát.

(4) A vámhatóság az engedély megadását követően lefolytatott bármely utólagos ellenőrzési eljárásában (a továbbiakban: ellenőrzési eljárás) jogosult a (2) bekezdés a)-b) és d)-e) pontjában, valamint a (3) bekezdésben meghatározott okiratok eredeti példányának bemutatását megkövetelni.” [32] A következő pontja a rendeletnek a kérelem vizsgálata, illetve a hiánypótlás. Ez szerint a pont szerint a vámhatóság a beérkezett kérelmeket legfeljebb öt munkanapon belül megvizsgálja. Abban az esetben, ha a benyújtott kérelem nem tartalmazza mindazon adatokat, illetve mellékleteket, amelyeket a jogszabály a kérelem előterjesztéséhez előír, úgy a vámhatóság köteles a kérelem beérkezését követő legkésőbb tizenöt napon belül postára adott végzéssel a kérelmezőt a hiányok pótlására – természetesen azok pontos megjelölésével és a mulasztás jogkövetkezményeire történő figyelmeztetéssel – legalább nyolc napos határidővel felhívni. A kérelem beérkezését követő tizenhatodik a napon már nem lehet hiánypótlásra felhívást kibocsátani, valamint hiányos kérelem miatt az engedély nem tagadható meg. Azonban az engedély megadásához szükséges feltételeket a vámhatóság utólag, ellenőrzési eljárás keretében bármikor vizsgálhatja. Abban az esetben ha a hiánypótlási felhívás kibocsátására rendelkezésre álló határidő már eltelt, és az engedély megadása előtt kiderül, hogy további okirat vagy nyilatkozat előterjesztésére lenne szükség, úgy ezen okirat vagy nyilatkozat meglétét vélelmezni kell, ugyanakkor a vámhatóság ezt

[32] 181/2013. (VI. 7.) Korm. rendelet a dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenységhez kapcsolódó engedélyezési eljárás egyes szabályairól [megtétekintve 2020.11.16.]
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300181.kor>

a tényt utólag bármikor egy eljárás keretében vizsgálhatja. Ha a kérelmező a határidőben közölt hiánypótlási felhívásnak nem tesz eleget, illetve megállapítható, hogy az igazgatási szolgáltatási díjat a hiánypótlási felhívás ellenére sem fizette be, úgy megszüntetik az eljárást. Ez nem akadályozza az újbóli kérelem előterjesztését. A rendelet következő pontja a kérelem elintézése.

„6. § (1) Ha

a) a kérelmező a hiánypótlási felhívásnak eleget tesz, vagy

b) a kérelmező által előterjesztett kérelem vonatkozásában hiánypótlási felhívás kibocsátására nincs szükség, illetve nincs lehetőség,

a vámhatóság érdemben dönt a kérelemről.”^[33] Miután megtörtént a kérelem elintézése, következik az ellenőrzési eljárás, illetve ellenőrzési feladatok ellátása. „9. § (1) Azt, hogy

a) az engedély iránti kérelem, annak mellékletei, illetve az ezekben foglalt adatok a tényeknek, illetve a jogszabályoknak megfelelnek-e;

b) a kérelmező által folytatott dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenységet az engedélyben foglaltaknak, illetve a jogszabályoknak megfelelően végzik-e; továbbá

c) a dohánybolt vagy elkülönített hely a jogszabályoknak, illetve a kérelemben és annak mellékleteiben foglaltaknak maradéktalanul megfelel-e,

a vámhatóság az engedély megadását követően lefolytatott ellenőrzési eljárásban bármikor vizsgálhatja, továbbá ellenőrizheti mindazt, amit jogszabály a hatáskörébe utal.

(2) A vámhatóság az ellenőrzési eljárása körében jogosult különösen szemlét tartani, illetve a jogszerű működés ellenőrzéséhez szükséges adatok, illetve nyilatkozatok szolgáltatására, iratok bemutatására a kérelmezőt felhívni.

(3) A vámhatóság a Tv. 23. § (1) bekezdés a) pontja szerint jár el akkor, ha az ellenőrzés során merül fel olyan tény, adat vagy körülmény, amely miatt az engedélykérelem elutasításának lett volna helye, feltéve, hogy az legfeljebb 90 napos határidőn belül nem orvosolható.

[33] 181/2013. (VI. 7.) Korm. rendelet a dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenységhez kapcsolódó engedélyezési eljárás egyes szabályairól [megttekintve 2020.11.16.]
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300181.kor>

(4) Amennyiben a (3) bekezdés szerinti esetben az engedély visszavonására okot adó tény, adat vagy körülmény orvosolható, úgy a vámhatóság köteles az orvoslásra legalább 30 napos, legfeljebb 90 napos határidőt tűzni.” A rendelet következő pontja a dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenység szüneteltetését taglalja. „10/A. § (1) A kérelmező a már kiadott engedély hatálya alatt legfeljebb két alkalommal, összesen legfeljebb hat hónapos időtartamra kérheti a dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenységének szüneteltetését.” A 9-es pontban az egyéb termék forgalmazásának bejelentésére irányuló eljárás szerepel. ”11. § (1) Amennyiben a kérelmező a Tv. 13/A. §-a alapján a dohányterméken, illetve dohányterméket kiegészítő terméken túlmenően, a Tv. által megengedett egyéb termék (a továbbiakban: egyéb termék) forgalmazását kívánja, úgy köteles ezirányú szándékát postai úton, személyesen írásban, illetve elektronikus úton előterjesztett, a vámhatóság által e célra rendszeresített formanyomtatványon, vagy a vámhatóság internetes honlapjáról letöltött és kinyomtatott formátumú iratban bejelenteni.

(2) A dohánytermék-kiskereskedő az egyéb termék forgalmazását a bejelentést követően kezdheti meg, feltéve, hogy már rendelkezik a vámhatóság által kiadott dohánytermék-kiskereskedelmi engedéllyel.

(3)⁶ Az (1) bekezdés szerint megtett bejelentésekről a vámhatóság minden hónap 10. napjáig összegző tájékoztatást nyújt a Tv. 4. § (2) bekezdése szerinti részvénytársaság részére.” Ezek után a rendeletben már csak egyéb rendelkezések vannak illetve a záró rendelkezések. A záró rendelkezés leírja például, hogy maga a rendelet – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a kihirdetését követő napon lépet hatályba. ^[34] Ezek után bemutatom, hogy valójában mire is vállalkozik az ember, ha dohányboltot szeretne üzemeltetni, illetve hogyan is működik. Mint azt már korábban már említettem, az egész egy pályázattal kezdődik. Vannak feltételek amelynek meg kell felelni annak érdekében, hogy valaki jogosultságot kapjon dohánybolt működtetésére (például, hogy nem lehet köztartozása). Miután ez megtörtént, a kijelölt személy a megadott időintervallumban és a kijelölt településeken illetve kerületekben

[34] 181/2013. (VI. 7.) Korm. rendelet a dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenységhez kapcsolódó engedélyezési eljárás egyes szabályairól [megtétekintve 2020.11.16.]
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300181.kor>

jogosult a vonatkozó jogszabályi előírások, valamint a kijelölésről szóló okiratban foglaltak betartása mellett dohány-kereskedelmi tevékenységet végezni. Természetesen az ND Nonprofit Zrt. (továbbiakban ND) a kijelölt személyekről naprakész adatokkal szolgál, amelyek megtekinthetők a weboldalon. A dohányboltok feladata a lakosság ellátása dohánytermékekkel, melynek egyik legfontosabb eleme a kijelölés intézménye. A kijelölés az ND saját hatáskörébe lezajló folyamat, melyben javaslatot kér az egyes települések helyi önkormányzatától a kijelölt személyre vonatkozóan. A kijelölési eljárás folyamata az ND vezérigazgatójának és a kijelölt személynek az aláírásával ér véget, amely egyébként a további tevékenységek alapfeltétele. Ahhoz, hogy megkezdhesse dohány-kereskedelmi tevékenységét nem szükséges vámhatósági engedélyt kapnia. A kijelölés bármikor, akár indoklás nélkül is visszavonható és maga a kijelölt személy is bármikor lemondhat róla. A dohánytermék-kiskereskedelem csak a kijelölt területeken belül folytatható, tilos más terület közigazgatási határain belülre vinni. A kijelölés értelmében az értékesítés nem kizárólag a jogszabályi előírásoknak megfelelő dohányboltban, hanem attól eltérő üzlethelységben is folyhat. Ennek az a feltétele, hogy az üzletben egymár korábban említett – elkülönített helyett kell kialakítani, melyet el kell választani az üzlethelységtől, ahova a vásárló be tud lépni. Ez azt jelenti, hogy az olyan elkülönített hely, ahol a dohánytermékek egy szekrényből vagy lefüggönyözött polcra kerülnek értékesítésre, nem felel meg ezeknek az előírásoknak. Tovább haladva nézzük meg a dohányboltok arculatát illetve megjelenését. A dohányboltokon kötelező a kijelölés időtartama alatt az előírt és megjelölt műszaki leírásnak és ábrás képi rajznak mindenben megfelelő 18-as karikát illetve a „Nemzeti Dohánybolt” feliratot a jogszabályi előírások szerint feltüntetni. Ez természetesen azt jelenti, hogy ha elkülönített helyről van szó, akkor azt az elkülönítést biztosító felületen kell feltüntetni úgy, hogy az az üzletből látható legyen, akár úgy is, hogy az említett felirat a kijelölt üzlethelyiség külső felületén kerül elhelyezésre. Továbbá 2016. augusztus 20. napjától a dohányboltokon szerepeltetni kell 420x594 mm méretben a következő feliratokat: „Segítség a leszokáshoz: 06 80 200 493, www.leteszemacigit.hu; „A dohányzás halált okoz – szokjon le most!”. A cégtábla mérete – akár a fővárosban, akár a vidéki településeken – maximum 2 m² lehet. Ennél nagyobb

méretű cégtábla peremfeltételeit – konkrét helyszín ismerete esetén – a főépítéssel vagy a helyi Építészeti-Műszaki Tervtanáccsal kell leegyeztetni. A dohányboltok külső felületén, illetve elkülönített hely esetén az elkülönítésre szolgáló felületen a „Nemzeti Dohánybolt” felirat jelenik meg a cégtáblán. A dohányboltra utaló egységes jelzés (továbbiakban: cégér) a dohánybolt és elkülönített hely esetén is az üzlethelyiség külső, homlokzati felületén kerül az alábbiak szerint elhelyezésre. A cégtábla vagy cégér háttere barna, az egyes elemek ezen fehér alapszínnel jelennek meg. A cégér kör alakú, és a dohánybolt üzlethelyiségének homlokzati síkjára merőlegesen, függőlegesen

jelenik meg. A cégér az üzlethelyiségek homlokzatainak találkozásánál helyezkedik el, azokkal 45 fokot zár be. A cégér grafikai kialakítása a mellékelt ábrát követi. A kör közepén zöld alapon árnyékolt fehér „T” jelzés található. A jelzés kerületén legalább 4 cm vastag piros gyűrű látszik. A „Nemzeti Dohánybolt” felirat a kör alakú jelzés körül, ívre tördelve helyezkedik el, barna alapon fehér színben. A cégtábla téglalap alakú, és a dohánybolt homlokzatán,

a dohánybolt bejárata fölött, lehetőleg a bejárat szélességében, a nyílás felső sávjában helyezkedik el.

Függönyfal vagy üveghomlokzat esetén a tábla a bejárat fölött, annak szélességével harmonizálva helyezendő el. Elkülönített hely esetén a „Nemzeti Dohánybolt” felirat az elkülönítésre szolgáló felületnek a szélességével megegyező méretben kerül elhelyezésre. A törvényben előírt 40 cm átmérőjű kör alakú jelzés a cégtábla bal oldalán jelenik meg. A kör közepén fehér alapon fekete 18-as szám található. A kör kerületén legalább 4 cm vastag piros gyűrű látszik. A Nemzeti Dohánybolt felirat a kör alakú jelzés jobb oldalán, két sorban, középre rendezve helyezkedik el barna alapon fehér színben. A felirat alatt a tábla teljes szélességében nemzetiszín sáv fut. A bolt külső felületén semmilyen más a dohányzásra utaló kép vagy szöveg nem jelenhet meg. Természetesen meg van adva a pontos színek, a betűméret illetve a betűtípus is. Valamint

köteles az ND által a 10/C. §-ban foglalt feladatainak ellátása során megküldött tájékoztatót a dohányboltban vagy az elkülönített helyen kihelyezni.

„Fdtv. 12. § (1) A dohánybolt külső felületén mindössze a következőket lehet és kell jól láthatóan megjeleníteni:

a) „Nemzeti Dohánybolt” felirat;

b) olyan kör alakú jelzés, melynek átmérője legalább 40 centiméter, és amelyen fehér alapon fekete nyomtatással megjelenítésre kerül a következő szám: „18”, azzal, hogy a kör alakú jelzés külső kerületén legalább egy 4 cm vastagságú külső, piros gyűrű látszik;

c) a dohánybolt nyitva tartására és üzemeltetőjére vonatkozó, jogszabályban meghatározott adatok;

d) a koncessziós szerződésben meghatározott, a dohányboltra utaló egységes jelzés;

e) jogszabály alapján dohányboltban forgalmazható termék(ek) forgalmazása esetén az ilyen termék(ek) re utaló felirat vagy ábra azzal, hogy a (2) bekezdésben foglaltakat mindenkor alkalmazni kell. (2)A dohánybolt külső felületén – ide nem értve az (1) bekezdés a) és d) pontjában foglaltakat –

semmilyen olyan kép, látvány vagy szöveg nem jeleníthető meg, amely dohánytermékre, dohányterméket kiegészítő termékre, illetve dohányzásra utal.

(3) Abban az esetben, ha a dohánytermék-kiskereskedelmet e törvény a dohánybolton kívül is lehetővé teszi, úgy az ilyen üzletben a dohánytermékek értékesítését csak elkülönített helyen lehet folytatni. Ilyen esetben az (1) bekezdés a) és b) pontjaiban előírtakat az elkülönített helyen kell jól láthatóan megjeleníteni.

(4) Abban az esetben, ha a dohánytermék-kiskereskedelmet e törvény mozgóbolt útján is lehetővé teszi, úgy az (1) és (2) bekezdésben előírtak értelemszerűen alkalmazandók.” ^[35] Nézzük a továbbiakban a mik a kötelezettségek.

A kijelölés időtartama alatt a Kijelöltet ellátási kötelezettség terheli. Ez azt jelenti, hogy köteles legalább hetente minimum 5 napon, naponta minimum 4 órán át a dohánytermékek folyamatos elérhetőségét biztosítani, azaz az üzlethelységet folyamatosan nyitva tartani, dohánytermék. kiskereskedelmet

[35] A dohányboltok homlokzati megjelenésével kapcsolatos műszaki leírás és ábrás képi rajz bemutatása [megtekintve 2020.12.06.]

<https://nemzetidohany.hu/media/megkotott-koncesszios-szerzodes-2003120313.pdf>

folytatni és a készletet folyamatosan feltölteni. Az ellátási kötelezettség mellett elektronikus készlet-nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettséggel is kell számolnia annak aki dohányboltot üzemeltet. 2017. január 1. napján hatályba lépett egy kormányrendelet, amely ezt szabályozza. Az adatszolgáltatási kötelezettséget a Kijelölt személynek minősített nyilvántartási és adatszolgáltatási rendszer útján, legalább naponta kell az ND felé elektronikus úton teljesíteni a Kormányrendeletben meghatározott tartalommal, formában és módon. Annak érdekében, hogy az adatszolgáltatás teljesíthetősége folyamatosabb, hatékonyabb és nyomon követhetőbb legyen, minden dohánybolt külön azonosítóval lett ellátva. Tovább haladva nézzük meg az értékesíthető termékek körét. *„A Kijelölt a Kijelölési Okirat értelmében dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenység folytatására jogosult, mely az Fdvtv. 3. § 3. pontja értelmében üzletszerű gazdasági tevékenység keretében dohánytermék forgalmazását, értékesítését és az ezzel közvetlenül összefüggő szolgáltatások nyújtását jelenti a fogyasztók részére. A fenti rendelkezések alapján a Kijelölt személy az Fdvtv. 11. § 4. pontja szerint a következő kiskereskedelmi értékesítésre jogosult a kijelölés időtartama alatt:*

- a) dohánytermék,*
- b) cigarettahüvely és cigarettapapír,*
- c) dohánylevél töltő,*
- d) elektronikus cigaretta,*
- e) utántöltő flakon, patron, nikotinmentes utántöltő flakon,*
- f) dohányzást imitáló elektronikus eszköz,*
- g) dohányzást helyettesítő nikotintartalmú termék, valamint,*
- h) az új dohánytermék-kategóriák kiegészítő termékeinek kiskereskedelme.”*

Miután már tudjuk, hogy mely termékek értékesíthetőek dohányboltban, nézzük meg milyen módon szerezhetőek be a dohánytermékek. 2015. november 1-től a dohánytermék-kiskereskedőket a központi dohányellátó látja el dohánytermékekkel. Jogszabályi előírás szerint a központi dohányellátó köteles valamilyen hazai dohánytermék-nagykereskedővel szerződést kötni. Ennek köszönhetően a dohánytermék-kiskereskedők megkülönböztetés és versenyhátrány nélkül szerezhetik be árukészletüket. *„A szakszerű elosztórendszernek köszönhetően a dohánytermék-kiskereskedők*

beszerzéseikről saját üzleti megfontolásaik, valamint forgalmi igényeik függvényében dönthetnek. A rendszer egyik elemeként a dohánytermék forgalmazók, így a Kijelöltek is a Cash&Carry raktárakból a havi rendeléstől függetlenül, soron kívül is megvehetik a szükséges dohánytermékeket. A dohánykiskereskedelmi-ellátási tevékenység folytatása céljából kötött koncessziós szerződés szerint a dohány-kiskereskedelmi ellátási feladatokat az Országos Dohánybolt Ellátó Kft. (a továbbiakban: ODBE) (székhely: 6800 Hódmezővásárhely, Erzsébeti út 5/b.) látja el állami felügyelet mellett. A jogszabályi előírások értelmében az ODBE 2015. november 1. napjától köteles a dohánytermékeket – a dohánytermékkiskereskedők folyamatos igénye, megrendelése, illetve az ellátás biztonsága megszervezésének szempontjaira figyelemmel – a dohánytermék-nagykereskedőtől megvásárolni (beszerezni), készleten tartani és raktározni, a dohánytermékkiskereskedőknek értékesíteni és részükre kiszállítani, valamint a jogszabályban meghatározott feladatokat ellátni.” Ezután nézzük meg milyen módon nyilvánul meg a fiatalkorúak védelme illetve mi történik abban az esetben ha valamilyen formában „törvénytelenység” történik. A dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenység folytatása során a fiatalkorúak nem juthatnak dohánytermékhez. Ez azt jelenti, hogy tilos számukra dohányterméket értékesíteni, illetve kiszolgálni őket, valamint a dohánytermék-kiskereskedelem is minden esetben kizárólag tőlük elzárt módon történhet. Abban az esetben, ha felmerül annak a gyanúja, hogy az értékesítés helyére (dohányboltba, illetve elkülönített helyre) fiatalkorú személy lép be, illetve a dohányterméket fiatalkorú kívánja megvásárolni, a dohányboltban dolgozó köteles a fogyasztót életkorának igazolására felhívni. Amennyiben nem tudja ezt igazolni, valamint ha bebizonyosodik, hogy fiatalkorú, úgy részére semmilyen termék nem értékesíthető és azonnal fel kell szólítani, hogy hagyja el a dohánytermék értékesítés helyét. *„Ameddig a felszólított fogyasztó a dohánytermék értékesítési helyét nem hagyja el, a dohánytermék értékesítése, illetve a dohányboltban más e törvény alapján a dohányboltban forgalmazható termék értékesítése sem folytatható még az arra jogosult fogyasztó részére sem. Abban az esetben, ha a felszólított fogyasztó a felhívás ellenére nem hagyja el a dohánytermék értékesítésének helyét, a dohánytermék-kiskereskedő a rendőrhatalóság intézkedését kérheti. A*

dohánytermék-kiskereskedő köteles a dohánytermék értékesítését megtagadni abban az esetben is, ha annak gyanúja merül fel, hogy a nem fiatalkorú fogyasztó a dohányterméket fiatalkorú részére történő továbbadás céljából kívánja megvásárolni. Az alábbi esetekben kötelező bírság kiszabása:

- *fiatalkorúnak akár dohánytermékekkel, akár egyéb dohányboltban értékesíthető termékkel történő kiszolgálása;*
- *boltba belépő és dohányterméket vásárolni kívánó fiatalkorú vásárló életkorának hitelt érdemlő igazolására történő felhívásának elmulasztása;*
- *amennyiben a fiatalkorú az életkorát nem igazolja, vagy bebizonyosodik, hogy a fogyasztó fiatalkorú részére termék nem forgalmazható és gondoskodni kell arról, hogy az értékesítés helyét elhagyja.*

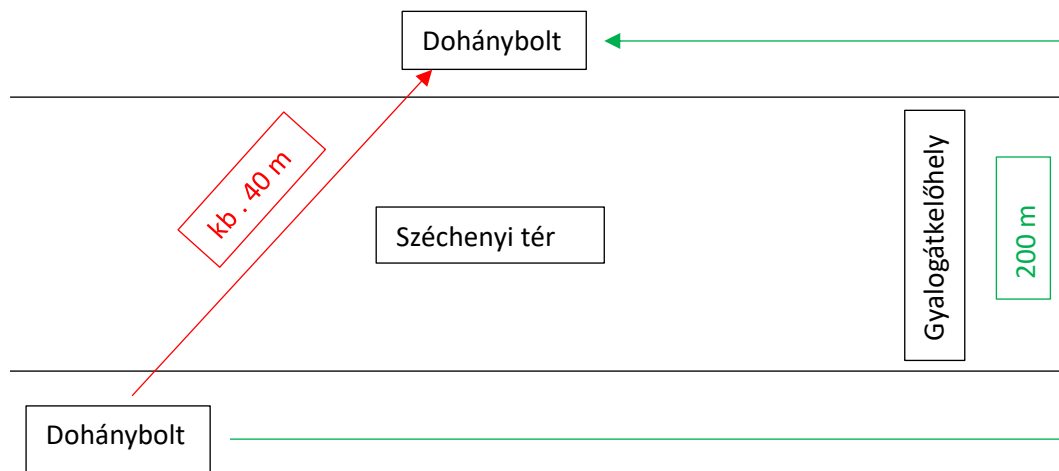
Ha a dohányboltba úgy lép be fiatalkorú, hogy azt az eladó reálisan nem észlelheti (mert például előtte több személy kiszolgálásával van elfoglalva), az értékesítés felfüggesztése és a fiatalkorúnak a dohányboltból való kiutasítása csak akkor válik kötelezettségévé, amint az adott személy fiatalkorúságára vonatkozó gyanú az eladóban reálisan fel kell, hogy merüljön.” ^[36] Ezek mellett vannak különböző tevékenységre vonatkozó egyéb kötelezettségek. A tevékenységet a kijelölt személy saját kockázatára és saját költségén végzi. Továbbá saját felelősségére kell a szükséges anyagi forrásokat biztosítani. A kijelölés alapján végzett tevékenység keretein belül illetve annak időtartama alatt okozott bármely károkért kizárólag a kijelölt személy köteles helytállni. Ezekért sem a Magyar Állam, sem az ND nem felel, valamint a kijelölt személy egyiküktől sem követelheti semmilyen díj illetve költség megfizetését. A kijelölt személyt a jogosultság mellett rendelkezési jog nem illeti. Ez az jelenti, hogy annak gyakorlását nem ruházhatja át, gyakorlását nem engedheti át, nem terhelheti meg, biztosítékba nem adhatja és más gazdasági társaságokba nem pénzbeli hozzájárulásként nem viheti be. Természetesen a kijelöltek kötelesek a jogosultság gyakorlásának időtartama alatt valamennyi hatályos jogszabályi előírást betartani. A dohányboltokban csak a törvényben meghatározott termékeket szabad értékesíteni. A kijelöltnak kötelessége gondoskodni arról, hogy a vonatkozó jogszabályokat az általa alkalmazott munkavállalók illetve

[36] Mire vállalkozom, ha dohányboltot üzemeltetek? [megtekintve 2020.12.07.]
[https://nemzetidohany.hu/media/tajekoztatas-kijeloltek-mukodesere\(1\).pdf](https://nemzetidohany.hu/media/tajekoztatas-kijeloltek-mukodesere(1).pdf)

egyéb foglalkoztatottak is megismerjék és betartsák. Kijelölteknél is alkalmazandó az a fogyasztóvédelmi előírás, amely szerint a fogyasztót kötelesek írásban tájékoztatni az értékesíteni kívánt termék eladási áráról illetve egységáráról, valamint a szolgáltatási díjról. Ennek ellenőrzését a fogyasztóvédelmi hatóság végzi. Tehát az egységárat a vásárló számára jól látható módon kell feltüntetni Magyarország törvényes fizetőeszközében. Ez történhet annak nemével (forint) vagy rövidítve (Ft). Az előírt árakat úgy kell feltüntetni, hogy az már az általános forgalmi adót és az egyéb kötelező terheket is tartalmazza. Abban az esetben, ha több eladási ár van, úgy a vállalkozás köteles a feltüntetett legalacsonyabb árat illetve szolgáltatási díjat felszámítani. Nézzük meg mi történik abban az esetben, amikor készletátadásra kerül a sor dohánytermék-kiskereskedelmi jogosultság megszűnése miatt. *„A Fdvtv. 15. § (3) - (4) bek. a dohányterméknek kizárólag a dohány-kiskereskedelmi ellátótól történő beszerzése mellett kivételszabályként állapítja meg az alábbi eseteket. A dohánytermék-kiskereskedelmet folytató a dohánytermék-kiskereskedelmi jogosultsága megszűnését követő 60 napon belül jogosult a készletében lévő dohányterméket más dohánytermék-kiskereskedelmi jogosultsággal rendelkező részére – a vonatkozó jövedéki szabályok betartása mellett – átadni. A dohánytermék-kiskereskedelmet folytató évente legfeljebb két alkalommal – június 30-i, illetve december 31-i fordulónappal a készletében lévő, számára felesleges dohányterméket más dohánytermék-kiskereskedelmi jogosultsággal rendelkező részére – a vonatkozó jövedéki jogszabályok betartása mellett, a felek által meghatározott vételáron értékesíthesse. Az értékesítést megelőző 15 nappal kötelező ezt a vámhatóság részére bejelenteni. A készletátadást mind az átadó, mind az átvevő köteles a készlet-nyilvántartásában átvezetni. A készletátadással kapcsolatban jogszabályi rendelkezéseket tartalmazó a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 8/2004. (III. 10.) PM rendelet szerint a jövedéki termékkészlet átadás-átvételéről részletes kimutatást (leltárt) és jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyhez csatolni kell az átadásra kerülő termékkészlet származását hitelt érdemlően igazoló bizonylat másolatát. Az átvevőnél a jövedéki termék eredetének igazolására a termékértékesítésnek minősülő esetekben a számla, egyéb esetekben az átadott*

jövedéki termékeket részletező kimutatás, valamint az átadás-átvételtől felvett jegyzőkönyv szolgál. A készletátadás fenti lehetőségével és az átadás-átvétel részletszabályaival kapcsolatban javasoljuk, hogy szíveskedjen felvenni a kapcsolatot a területileg illetékes NAV Adó- és Vámigazgatóságával. Vagyis a kijelölés esetleges visszavonása esetében a kijelölt személy eladatlan készleteit az élő koncessziós szerződéssel rendelkező Koncesszió jogosultak, Koncessziót gyakorlók is jogosultak átvenni a fent részletezett szabályok megtartása mellett.” [37] Egy nagyon érdekes dolog ezzel a témával kapcsolatosan a dohányboltok elhelyezésének kialakítása. Azt tudjuk, hogy van az a bizonyos 200 méter, de hogy ez hogyan is alakul ki. Erre egy nagyon jó példa a Zalaegerszeg, Széchenyi téren található két dohánybolt, hiszen gyakorlatilag egymással szemben vannak. Elsőre úgy tűnik, hogy közöttük nincs meg a 200 méter távolság, nagyjából olyan 40 méter lehet. Azonban azt nem biztos hogy tudják, hogy a 200 méter megvan. Ugyanis ezt a távolságot nem légvonalban kell nézni, hanem közlekedési útvonalon. Ez a következőképpen alakul:

1.ábra: 200 méter távolság dohányboltok között

Saját szerkesztés

„1. A Korm. rendelet 1. számú mellékletének 2.1. pontja szerint „dohánybolt nem működhet másik dohánybolt bármely bejáratától számított 200 méteres távolságon belül”. Ezen rendelkezés – a melléklet 2.2. pontja értelmében – „akkor minősül megtartottnak, ha a dohányboltok (egymáshoz legközelebb eső) bejáratainak középvezetőlétől számított legrövidebb, szabályos gyalogos

[37] Mire vállalkozom, ha dohányboltot üzemeltetek? [megtekintve 2020.12.07.]
[https://nemzetidohany.hu/media/tajekoztatas-kijeloltek-mukodesere\(1\).pdf](https://nemzetidohany.hu/media/tajekoztatas-kijeloltek-mukodesere(1).pdf)

közlekedési útvonal hossza eléri vagy meghaladja a 200 métert”. Új dohánybolt nyitása, vagy már működő üzlet elhelyezésének megváltoztatása előtt körültekintően kell eljárni a leendő üzlethelyiség kiválasztásakor. Ellenőrizni szükséges a választott helyszínen, hogy a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975 (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (KRESZ) gyalogos közlekedésre vonatkozó szabályai szerint 200 méteres távolságon belül nem üzemel-e már dohánybolt. A vizsgálatot az engedélyező vámhatóság is el fogja végezni a kérelem benyújtása után.” A dohánybolt fizikai helyét képző területre vonatkozóan is vannak különböző feltételek, melyeknek meg kell felelni. „2. A Korm. rendelet 1. számú mellékletének 2.5. pontjának a)-b) alpontjára tekintettel „dohánybolt nem létesíthető olyan építményben, illetve nem választható le olyan építményből, amelyben 2500 m²-nél nagyobb alapterületű eladótérrel rendelkező üzlet (kereskedelmi egység), illetve üzemanyagtöltő állomás, azt kiszolgáló kereskedelmi egység működik”. A Korm. rendelet szerint bármely építményben, amiben legalább egy olyan üzlet üzemel, amelynek eladótérének alapterülete nagyobb 2500 m²-nél, fennáll a tiltás. Adott üzlet alapterületén belül az eladótér az üzleten belül a termék vásárlóknak történő bemutatására és értékesítésére szolgáló terület. Azt a körülményt, hogy abban az építményben, amelyben dohányboltot szándékoznak nyitni, 2500 m²-nél nagyobb alapterületű eladótérrel rendelkező üzlet működik-e, avagy sem a dohánytermék-kiskereskedelmi engedély iránti kérelmet előterjesztő személynek kell megvizsgálnia. A vámhatóság a fenti követelménynek való megfelelést utólag az építmény hatósági építési engedélye, illetve használatbavételi engedélye alapján ellenőrzi. Kétség fennállása esetén az eladótér területét méréssel állapítja meg a vámhatóság, melybe minden olyan területet (pl. közlekedőt) beszámítanak, amelyen az adott kereskedelmi egység áruját bemutatják, reklámozzák, vagy ahol a megvásárolt termékeket el lehet csomagolni, vagy ügyfélszolgálati tevékenységet végeznek. Célszerű, minden üzletház, bevásárló központ, üzletcsarnok területén, vagy amellettt jelenleg működő dohánybolt engedélyesének az előzőek szerint eljárva tisztázni a szóba jöhető üzletek alapterületét.” A dohányboltok létrejötte azt eredményezte, hogy gyakorlatilag sehol máshol nem lehet már dohánytermékekhez jutni, csak a trafikokban. „2014. május 30-át követően nem létesíthető dohánybolt

üzemanyagotöltő állomáson (benzinkúton) és az azt kiszolgáló kereskedelmi egységben sem. Az üzemanyagotöltő állomást kiszolgáló kereskedelmi egység az olyan üzlet, amely jellemzően a benzinkúttal egy épületben helyezkedik el, és elsősorban az üzemanyagot vásárló személyek kiszolgálását végzi. A fentieknek jelenleg nem megfelelő dohánybolt 2014. május 30-ig üzemelhet jelenlegi helyén, ezt követően a dohánybolt engedélyesének új, a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő üzlethelyiségbe kell áthelyeznie tevékenységét.”^[38]

Ezen felül úgy kell kialakítani a dohányboltokat, hogy azok gyalogosan illetve gépjárművel is jól megközelíthetőek legyenek. Magyarországon jelenleg több, mint 5000 dohánybolt kapott engedélyt működésre. Ezen belül Pest megyében található a legtöbb. Zala megyében megközelítőleg 130 dohánybolt található, majd ha még beljebb megyünk és megnézzük Zalaegerszeget, akkor azt láthatjuk, hogy jelenleg városunkban 32 dohánybolt található. Visszatérve korábbi gondolataimhoz, nézzük kicsit részletesebben a dohányboltok engedélyezésének kialakulását. „*A dohánybolt nyitásának engedélyezéséről a Nemzeti Dohánykereskedelmi Nonprofit Zrt. (röviden ND Nonprofit Zrt. vagy NDN Zrt.) pályázati rendszerben dönt. Pozitív elbírálás esetén koncessziós szerződést kell kötni, amely 20 évre szól. Dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenységet olyan egyéni vállalkozó, vagy gazdasági társaság folytathat, amely az Európai Unió tagállama vagy az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam területén székhellyel rendelkezik. A pályázatot gazdasági társaság esetén is természetes személy adhatja be. Egy személlyel egyidejűleg legfeljebb öt koncessziós szerződés lehet hatályban, és olyan településeken, ahol a lakosságszám megengedi több dohánybolti koncesszió pályáztatását is, ott egy személlyel legfeljebb a koncessziók kétharmada köthető meg. A szerződést a kereskedők a 100%-os állami tulajdonban levő NDN Zrt.-vel kötik. A kiskereskedő koncessziós díja a település méretétől függően sávosan emelkedő, (ÁFA nélkül) 100 000 Ft/évtől 240 000 forint/évig terjedő összeg. A pályázat során ellenőrzik, hogy az üzlethelyiség megfelel-e a törvényben előírtaknak, illetve hogy a dohánykereskedelmi tevékenység törvényes keretei adottak-e. A kialakítással kapcsolatban például szempont az üzlethelyiség helye,*

[38] Felhívás a dohánybolt elhelyezkedését meghatározó, egyes jogszabályi rendelkezésekről [megtétekintve 2020.12.07.] https://nav.gov.hu/nav/archiv/szabalyozok/felhivasok/dohanybolt_elhelyezkedes.html

külső és belső kialakítása, az árusítható termékek köre, a nyitvatartási rendje, a panaszkezelés módja, a vásárlók tájékoztatásának módja stb.” Ennek van egy rendszere, amely taglalja, hogyan indult ez az egész, illetve hogyan alakult a pályázatok száma. A rendszer röviden a következőképpen néz ki: „A dohánykiskereskedelem átalakításáról 2011-ben adtak be törvényjavaslatot kormánypárti képviselők, köztük Lázár János akkori frakcióvezető. Érvelésük szerint az átalakításra a fiatalkorúak védelme miatt van szükség, ugyanis a legtöbb kiskereskedő fiatalkorúakat is kiszolgál dohánytermékkel, a helyzeten pedig szigorítással lehet javítani. Már a törvényjavaslatban is szerepelt a monopolizálás, illetve a koncessziós jogok területi szabályozása, korlátozása. Emellett célként fogalmazták meg, hogy az ekkor jórészt multinacionális cégek kezében levő kereskedelmi ágazatban a kisvállalkozókat kívánják előnyben részesíteni. Matolcsy György szerint a dohánybolti rendszer 5-10 ezer családot is eltarthat. Reiniger Balázs a Continental Dohányipari Zrt. részéről az átalakítás terveit méltányosnak tartotta. 2012 tavaszán a zárószavazást elhalasztották, mert a kormány meg akarta várni az EU véleményét, majd ez év szeptemberében, több módosítás után került a törvény újra a Ház elé. A 2012. évi, a fiatalkorúak dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szó CXXXIV. törvényt 2012. szeptember 24-én jelentették be. A törvény legfőbb elemeként a dohánykereskedelem állami monopóliummá vált, a magyarországi kiskereskedelem jogával ettől fogva pedig csak a koncessziós szerződést kötők élhettek. A jog pályázati úton nyerhető, amely pályázatot csak természetes személyek adhatnak be, bár kedvező elbírálás esetén maga a kiskereskedelem folyhat gazdasági társaság útján is. A koncessziós pályázatot először 2012 végén írták ki, amelyre a jelentkezési határidő 2013. február 22. volt. Az első kiírás 7000 koncessziós helyére több mint 14 000 pályázat érkezett, amelyből 5415 lett sikeres. 2013. május 31-én hirdették ki a 2013. évi, a dohányzással összefüggő egyes törvények módosításáról szóló LXXI. törvényt, amely az első kézzelfogható változásokat hozta a kiskereskedelemben; ebben szabályozták a forgalmazható termékek körét. 2013. június 30-án hirdették ki a 244/2013 (VI.30.) Kormányrendeletet a dohánytermék kiskereskedők által vezetendő nyilvántartásokról, az év végén közzétett 81/2013 (VI.7.) Kormányrendelet pedig szigorította a dohányboltok elhelyezkedésére vonatkozó

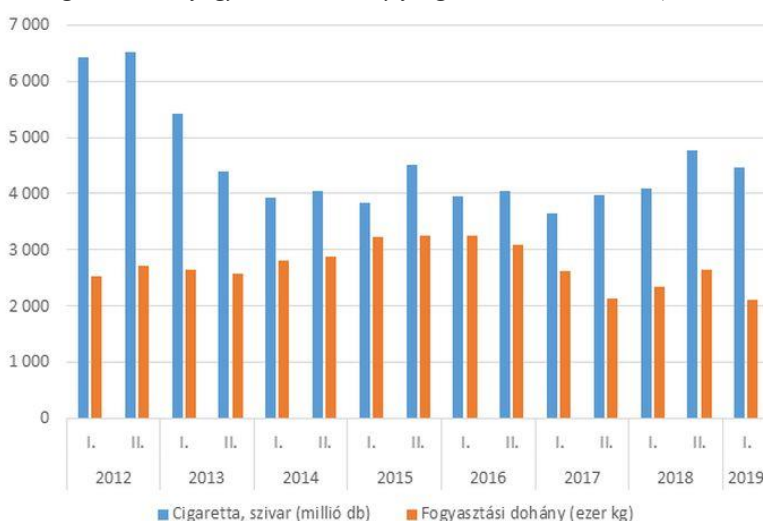
szabályokat.” 2013. július 1-től nyitottak meg a nemzeti dohányboltok, amit követően kéthetes türelmi idővel még az élelmiszerboltok, illetve dohánybolti engedéllyel nem rendelkező más üzletek is eladhatták a még fennmaradt készleteiket, a türelmi idő végétől kezdve pedig már csak dohányboltban lehet dohánytermékeket kapni. Az átszervezéssel együtt ezen termékek 10%-osra emelt kereskedelmi árrése miatt az árak is jelentősen megnőtt. A bevezetés után a dohánybolti működés szabályai többször módosultak. 2014. május 31-től bolt nem működhetett dohány-kiskereskedelmi koncesszióval benzinkúton vagy 2500 négyzetméternél nagyobb üzlethelyiséget is befogadó plázában. A módosítás következtében 300-nál több trafiknak kellett költöznie vagy bezárnia. A rendeletmódosítás indoklása szerint az átszervezésre az érintett üzlethelyiségek túlzott profitja miatt volt szükség.” Természetesen ez hatalmas lehetőséget biztosított a nagykereskedők számára, melyre itt van néhány példa. „A British American Tobacco, illetve a Continental Tobacco Corporation cégcsoporthoz tartozó Tabán Trafik Zrt. közös vállalkozása, a hódmezővásárhelyi székhelyű Országos Dohányboltellátó Kft. pályázat nélkül kapta meg a jogot a dohányboltok ellátására. A nagykereskedőt bírálták a nyereségből kivett nagy osztalékok miatt, illetve hogy nem kell iparűzési adót fizetnie, továbbá a kiskereskedőknek megszabott két héttel szemben a cégnek két hónapja van arra, hogy fizessen a gyártónak. A nagykereskedő igen nagy nyereséget – 2017-ben például 3,6 milliárd forintot – könyvelhetett el.”^[39] Továbbá a kormánynak volt egy rendelete, melyben leírta, hogy 2000 főnként 1 dohánybolt üzemeltetése lehetséges valamennyi településen. Ez azt jelenti tehát, hogy egy 2000 fős településen 1 dohánybolt üzemeltethető, míg mondjuk Zalaegerszegen 32 van. Úgy gondolom, hogy mindent egybevetve a törvény megalkotása mind állami mind társadalmi, egészségvédelmi szempontból kifizetődő volt, hiszen mindkét esetben a „profitorientáció” volt a kitűzött cél.

[39] Nemzeti dohánybolt [megtekintve 2020.12.15.]
https://hu.wikipedia.org/wiki/Nemzeti_doh%C3%A1nybolt

5. A cigaretta és a fogyasztási dohány forgalmának alakulása 2012 és 2019 között

A dohányzási szokások és a dohányértékesítési rendszer átalakítása után egyre többen tértek át a cigarettáról a vágott dohányra, néhány éve azonban megfordulta ez a folyamat. A legális cigaretta fogyasztás nő, a vágott dohányé inkább stagnál. Az adóhivatal adatai szerint 2019 első felében a cigaretta és a szivar együttes eladása némileg csökkent a 2018 második felében történt fogyasztáshoz képest. Azonban itt figyelembe kell venni, hogy általában egy adott év második felében mindig többet értékesítenek dohányterméket, mint az elsőben. Így ebben az esetben növekedésről beszélhetünk. 2019. januárjától 2019. júniusáig bezárólag ugyanis 4474 millió darab cigaretta fogyott el a boltokból. 2013 óta ez a legmagasabb első féléves legális fogyasztás. A dohányzásra vonatkozó szabályok 2012-es szigorítása, illetve a dohánytermékek értékesítési rendszerének 2013-ban kezdődő átalakítása azt eredményezte, hogy néhány év alatt jelentősen visszaesett a cigaretta forgalma és ugrásszerűen megemelkedett a fogyasztási dohány népszerűsége. Ez a folyamat azonban nem tartott sokáig, a számokból könnyen kiolvasható, hogy 2016 óta újra szétnyílt az olló a két termékcsoport forgalma között. Ez rányomta a bélyegét a legfrissebb adatokra is, hiszen a fogyasztási dohány forgalma mind az előző félévhez, mind pedig az előző év azonos időszakához képest mérséklődött. Sőt, a januártól júniusig megvásárolt 2108 ezer kilogramnyi fogyasztási dohány kevesebb, mint 2012 óta bármelyik félévben.

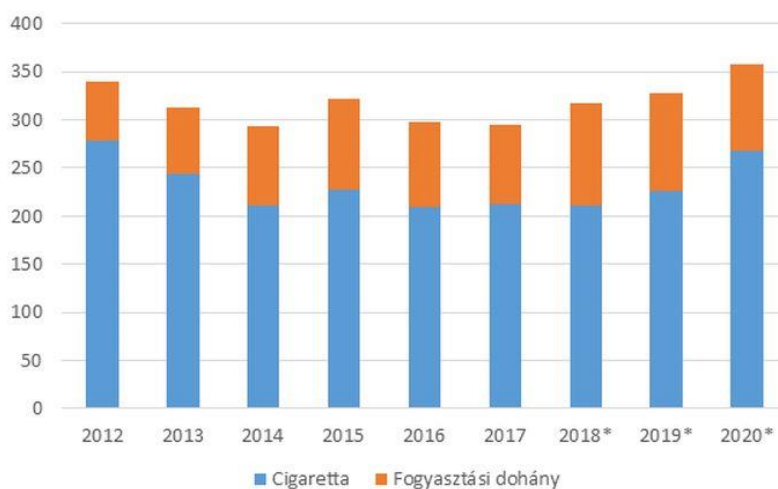
1. Grafikon: A cigaretta és a fogyasztási dohány forgalmának alakulása (2012-2019)

Forrás: NAV

A dohánytermékek fogyasztása az egészségügyi, illetve az általános társadalmi szempontokon túl közvetlenül is érinti az állam pénzügyeit. A munkabért terhelő elvonások (szja, járulékok), illetve az általános forgalmi adó után ugyanis a jövedéki adó az egyik legfontosabb adónem a költségvetési bevételek szempontjából. Az összes adóbevétel nagyjából 7 százalékát biztosítja a jövedéki adó, és ennek nagyjából a harmada származik a dohánytermékek (legális) fogyasztásából. Egy tipikusan meritokratikus (teljesítmény szerinti) adóról van szó, ami azt jelenti, hogy az állam számára nem feltétlenül a költségvetési bevétel a legfontosabb, hanem az adózók viselkedését is igyekszik befolyásolni, nevezetesen, hogy kevesebbet dohányozzanak. Az adó emelése így kettős célt is szolgál, ráadásul uniós tagságunkból fakadó kötelezettségeink is ebbe az irányba mutatnak, emiatt az adó mértéke hosszú évek óta fokozatos emelkedik. A nemrég elfogadott költségvetés például már azzal számol, hogy jövőre két lépésben – januárban és júliusban is – nő a dohánytermékek jövedéki

2.Grafikon: A dohánytermékek jövedéki adójából származó bevétel (milliárd forint)

Forrás: NAV

adója. Jórészt ez az oka annak, hogy a 2020-ban a kormány várakozási szerint 358 milliárd forint bevételt jelent a költségvetés számára a dohánytermékek jövedéki adója. Ez az összeg (nominálisan) magasabb, mint korábban bármikor, és 9 százalékkal több, mint az idei előirányzat. Az adóemelés mellett a cigaretta fogyasztás újra növekvő dominanciáját jelzi a fogyasztási dohányhoz szemben, hogy az előbbi aránya a teljes adóbevételben belül jövőre 75 százalékra

emelkedik. Ez a mutató 2012-ben még 82 százalék volt, onnan lecsökkent néhány év alatt 66 százalékra, idén és jövőre azonban már újra növekszik. ^[40]

[40] Több cigaretta, növekvő adóbevétel [megtekintve 2020.12.15]
<https://ado.hu/ado/tobb-cigaretta-novekvo-adobevetel/>

6. Az utasforgalomra, illetve termékekre vonatkozó vám- és egyéb szabályok 2020-ban

Természetesen arra az eshetőségre is meg vannak a szabályok, ha valaki az Európai Unión belül, illetve nem uniós államból (harmadik országból) kíván az Európai Unióba utazni. Itt említés szintjén ki fogok térni más kereskedelmi jellegű árukra is. Nézzük először hogyan alakul a helyzet, ha Európai Unión belül történik az utazás. Az Európai Unió szabályai biztosítják az áruk szabad mozgását a tagállamok között. Ez azt jelenti, hogy Magyarországról egy másik tagállamba történő árukivitelhez, illetve onnan Magyarországra történő árubehozatalhoz nem kapcsolódik vámeljáras. Az utazáskor magáncélra – személyes használatra, ajándékba – vásárolt, nem kereskedelmi jellegű áruk kivitele illetve behozatala nincs korlátozva. Vannak azonban olyan áruk, amelyek Európai Unión belüli szállítása korlátozásokhoz, illetve speciális engedélyekhez kötött (ilyenek például: kedvtelésből tartott állatok, vadászfegyverek, alkohol, dohánytermék, kábítószer-tartalmú gyógyszerek). Nézzük meg mi történik, ha az Európai Unión kívülről, tehát egy harmadik országból érkeznek Magyarországra. Az Európai Unión kívüli ország(ok)ból érkező utasok személyi poggyászában lévő alábbi dohánytermékek hozhatók be vám- illetve adómentesen: Ebben az esetben külön kell vennünk a légi utasokat, valamint a nem légi úton utazókat. A levegőben utazóknál 200 db cigaretta vagy 100 db, darabonként 3 grammnál nem nagyobb tömegű szivarka vagy 50 db szivar, valamint 250 gramm fogyasztási dohány hozható be vám- vagy adómentesen. Abban az esetben, ha nem légi úton történik az utazás, akkor 40 db cigaretta vagy 20 db, darabonként 3 grammnál nem nagyobb tömegű szivarka vagy 10 db szivar, illetve 50 gramm fogyasztási dohány szállítható. A dohány- és alkoholtermékeknél (kivéve a szőlőbor és sör) ezek a mennyiségi korlátok külön-külön kimerítik az adómentességi értékhatár 100%-át. A dohány-, illetve az alkoholtermék esetén a meghatározott mennyiséghatárok százalékos részarányainak együttes összege azonban nem haladhatja meg a 100 százalékot. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy ha a légi utastól eltérő utas behoz 40 szál cigarettát, úgy vám- és adómentesség csak ezen mennyiségre adható, a további dohánytermékekre (szivarka, szivar, fogyasztási dohány) vám- és adómentesség már nem adható. Ha 20 szál cigarettát (mennyiséghatár 50%-a) hoz be, úgy vám

és adómentesen behozhat még 5 db szivart, vagy 10 db szivarkát, vagy 25 gramm fogyasztási dohányt (mennyiséghatár további 50%-a). Nem adóköteles a jövedéki termék ha egy másik tagállamban szabad forgalomba bocsátott jövedéki terméket egy a jövedéki termékkel gazdasági tevékenységet nem folytató természetes személy (magánszemély) saját maga, saját felhasználásra szállít belföldre. A saját felhasználás megállapításakor, a NAV együttesen a következő szempontokat vizsgálja:

- a magánszemély folytat-e jövedéki típusú engedélyhez vagy nyilvántartásba vételhez kötött tevékenységet,
- a birtokban tartás indokát,
- a jövedéki termék birtokban tartásának helyét vagy a szállítás módját,
- a jövedéki termékkel kapcsolatos valamennyi okmányt,
- a jövedéki termék jellegét,
- valamint azt, hogy a jövedéki termék mennyisége meghaladja-e a kereskedelmi célú mennyiségnek minősülő értékhatárt, ami
 - cigaretta esetében 800 darab,
 - szivar esetében 200 darab,
 - a legfeljebb 3 gramm súlyú szivarka esetében 400 darab,
 - fogyasztási dohány esetében 1 kilogramm,
 - töltőfolyadék esetében 300 milliliter,
 - új dohánytermék-kategóriák egyszer használatos termékei esetében 800 darab, folyadék esetében 300 milliliter.^[41] Érdekességként itt egy táblázat arról, hogyan alakult az adóraktárból, tagállamból, illetve importból szabadforgalomba bocsátott jövedéki termékek mennyisége 2018-ban valamint 2019-ben.

[41] Utastájékoztató 2020 NAV [megtekintve 2020. 12. 16.]
www.nav.gov.hu

3.Táblázat: Adóraktárból, tagállamból és importból szabadforgalomba bocsátott jövedéki termékek mennyisége 2019-ben

Megnevezés	Mennyiségi egység	2018	2019
Cigaretta, szivar, szivarka	millió db	8 870,76	8 898,82
Fogyasztási dohány	ezer kg	4 998,20	4 320,5
Elektromos cigaretta töltőfolyadék	ml	12 521 445,2	17 053 971,4
Új dohánytermék-kategória töltőfolyadék	ml	0,00	0,00

Forrás: NAV Évkönyv 2019

7. Dohánytermékekkel kapcsolatos bűncselekmények, illetve a bűncselekmény feltárása

Elsősorban röviden bemutatom, hogyan történik a bűncselekmények felismerése az adó, illetve vám- és pénzügyőri szakterületen. Először nézzük, mi minősül szabálytalanságnak. Szabálytalanság, ha az adózatlan jövedéki terméket adóraktáron kívül tárolják, ha a jövedéki terméket adóraktári engedély nélkül állítják elő vagy ha a jövedéki terméket harmadik országból a vámjogszabályok megsértésével hozzák be belföldre. Főszabály szerint jövedéki termék adóraktárban állítható elő és tárolható az adófizetési kötelezettség keletkezéséig. Belföldön adóraktár a fallal, kerítéssel, mérési ponttal elkülönített, egy technológiai egységet képező üzem illetve raktár, illetve egy másik tagállam illetékes hatósága által az adóraktárként engedélyezett hely. Az adóraktári engedély kiadása számos feltételhez (pl.: műszaki, biztosíték nyújtás) kötött, az adóraktár lényegében egy zárt rendszer, széleskörű adatszolgáltatási kötelezettsége van (pl.: a jövedéki termék előállításáról, szállításáról) a NAV felé. Nézzük, hogyan történik a dohánygyártmányok előállítása és birtoklása. Nyilvántartásba vétel szükséges dohánynövény termesztéséhez, szárított dohány és fermentált dohány behozatalához, tárolásához, értékesítéséhez és külföldre szállításához. Szárított dohány és fermentált dohány csak a NAV által nyilvántartásba vett regisztrációra kötelezettek között értékesíthető és adható át közvetlenül vagy írásbeli szerződésben megbízott fuvarozó, szállítmányozó igénybevételével. A NAV bünyügyi szakterülete 2 743 költségvetést károsító bűncselekményt derített fel, 85,3 milliárd forint elkövetési értékben, az e körben teljesített vagyonbiztosítás 81,4 milliárd forint. 2019-ben a nyomozók mintegy 600 bűncselekményhez kapcsolódóan 30,5 millió szál dohányterméket és 35,2 tonna finomra vágott dohányt foglaltak le. Az elkövetési érték 1,46 milliárd, illetve közel 700 millió forint volt. 2018-ban a lefoglalt dohány mennyiség csak némileg haladta meg a 10 tonnát, kevesebb, mint 300 millió forint becsült értékben.

IRODALOMJEGYZÉK

Internetes források

Dohányzás története – A dohány növény és történelme

<http://www.fulspecialista.hu/dohanyzas/dohanyzas-tortenete>

[megtekintve 2020. 10. 15.]

Dohányzás

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Doh%C3%A1nyz%C3%A1s>

[megtekintve 2020. 10. 15.]

Dohányipar

<https://hu.m.wikipedia.org/wiki/Doh%C3%A1nyipar>

[megtekintve 2020. 10. 30.]

Pénzes László: A dohány termelésének története

<http://madosz.hu/article/view?id=521>

[megtekintve 2020.10. 18.]

Dr. Sárvári Mihály - Boros Márta: Milyen jövője van a dohánytermesztésnek Magyarországon?

<https://www.agronaplo.hu/szakfolyoirat/2009/03/szantofold/milyen-jovoj-e-van-a-dohanytermesztesnek-magyarorszagon>

[megtekintve 2020.10.18.]

Barotányi Zoltán: Mi kerül a tüdőbe? – Az e-cigaretta és hatásai

<https://magyarnarancs.hu/tudomany/mi-kerul-a-tudobe-96910>

[megtekintve 2020.11.02.]

Nagyon megdrágul jövőre a cigi és az Iqos-patron is

<https://forbes.hu/penz/nagyon-megdragul-jovore-a-cigi-es-az-iqos-patron-is/>

[megtekintve 2020.11.03.]

Mi az az IQOS?

<https://hu.iqos.com/hu/termekek/iqos/mi-az-az-iqos/>

[megtekintve 2020.11.03.]

MedicalOnline: Ne szívj tovább!

http://medicalonline.hu/eu_gazdasag/cikk/ne_szivj_tovabb

[megtekintve 2020.11.06.]

2012. évi CXXXIV. törvény a fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről

http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=154634.386447

[megtekintve 2020.11.13.]

181/2013. (VI. 7.) Korm. rendelet a dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenységhez kapcsolódó engedélyezési eljárás egyes szabályairól
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300181.kor>
[megtekintve 2020.11.16.]

A dohányboltok homlokzati megjelenésével kapcsolatos műszaki leírás és ábrás képi rajz bemutatása
<https://nemzetidohany.hu/media/megkotott-koncesszios-szerzodes-2003120313.pdf>
[megtekintve 2020.12.06.]

Mire vállalkozom, ha dohányboltot üzemeltetek?
[https://nemzetidohany.hu/media/tajekoztatas-kijeloltek-mukodesere\(1\).pdf](https://nemzetidohany.hu/media/tajekoztatas-kijeloltek-mukodesere(1).pdf)
[megtekintve 2020.12.07.]

Felhívás a dohánybolt elhelyezkedését meghatározó, egyes jogszabályi rendelkezésekről
https://nav.gov.hu/nav/archiv/szabalyozok/felhivasok/dohanybolt_elhelyezkedes.html
[megtekintve 2020.12.07.]

Nemzeti dohánybolt
https://hu.wikipedia.org/wiki/Nemzeti_doh%C3%A1nybolt
[megtekintve 2020.12.15.]

Több cigaretta, növekvő adóbevétel
<https://ado.hu/ado/tobb-cigaretta-novekvo-adobevetel/>
[megtekintve 2020.12.15]

Utastájékoztató 2020 NAV
www.nav.gov.hu
[megtekintve 2020. 12. 16.]

Jogszabályok

2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról

181/2013. (VI. 7.) Korm. rendelet a dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenységhez kapcsolódó engedélyezési eljárás egyes szabályairól

2012. évi CXXXIV. törvény a fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről

PANNON EGYETEM

Gazdálkodási Kar Zalaegerszeg

PANNON EGYETEM GAZDÁLKODÁSI KAR ZALAEGERSZEG

SZERZŐI ÖSSZEFOGLALÁS

A dolgozat címe: A dohánykereskedelmi rendszer Magyarországon	
Hallgató neve: Halász Olivér	NEPTUN kód: GD5AFL
Képzési szint: alapképzés	
Szak: pénzügy-számvitel	Szakirány: pénzügy
Témavezető neve: Némethné Czaller Zsuzsanna	Beosztása: pénzügyi mestertanár
Tanszék: Pénzügy és Gazdálkodás Tanszék	

Ezt a témát azért választottam, mert érdekesnek találom, illetve aktualitásához, valamint finansiális súlyához képest kevésbé kutatott és szakmai gyakorlati helyemen ezzel foglalkoznak, ahol sok személyes és szakmai tapasztalatot osztottak meg velem a témával kapcsolatban. Szakdolgozatomban átfogóan mutattam be a dohányzás, a dohányipar illetve a dohánytermesztés történetét, majd ezután a dohányzás „jövőjét” jelentő újfajta elektronikus dohányzási eszközöket (pl.: IQOS). Célom az volt a szakdolgozattal, hogy bemutassam, hogyan is működik ez a rendszer a törvény megalkotása óta, illetve ezek hogyan változtak az évek alatt. Célom volt még, hogy minél több érdekességet illetve apró részletet felvonultassak a témával kapcsolódóan, illetve ahol lehet pénzügyi vonalat is csempésszek bele. Igyekeztem minél több dologra kitérni, illetve ezeket minél részletesebben bemutatni. Legfőbb célom pedig az volt, hogy mint kívülálló mutassam be ezt az egész rendszert, illetve alapjaitól kezdve, logikusan felépítve, illetve a törvény „kiváltó okait” vitatva ismertessem működését. Kutatási módszerem leginkább internetes kutatómunka volt, illetve szakmai gyakorlati helyemen biztosítottak nekem konkrét esetekből adatokat (pl.: Cigaretta esetén a jövedéki bírság alapjának számítása). Bizonyos dolgoknak a lehető legtöbb helyen utána olvastam. Szakdolgozatomban szerepel konkrét

gyakorlati példa is, melyet gyakorlati helyem biztosított. Továbbá ők biztosítottak nekem különböző adatokat, illetve rengeteg személyes valamint szakmai tapasztalatot osztottak meg velem. Összességében úgy gondolom, hogy sikerült bemutatnom minden olyan dolgot, melyet a témához kapcsolódóan fontos tudni, illetve érdekesnek találtam.